

ЭЗИРИКТЕР
(ийи көжегелиг иши)

Чүглө 18 хардан өрү.
Чүдек сөстөр бар.

Өлгүже дээр сергевейн эзириир мен,
Хөөрүм база арагазып чыдар ыйнаан.
Өңнүктерим меңээ келгеш, шак ол чыттан
Хөөн кирип, улам дыңзыг эзирээй аан!

Сагыл, бүүдээл, хүрээ, лама — ыңай түрзун!
Кудай дээрни алгап-мактап арагалаал!
Шаа кээрге, хуулуп чоруур мага-бот-даа
Кундага-даа, көгээржик-даа апаар болгай.

Көстүп турар бүтү чүве — чиргилчин-дир,
Карты ол-дур, алыс дөзү чажыг болгай.
Көжүп төнмес чуруктарже сагыш салба —
Кавыыргавайн, кыйыг черге арагаң иш!

(Омар Хайям. «Рубаилер»)

КИРЖИКЧИЛЕР:

Марта — аныяк чараи кыс, 21 харлыг.

Марк — делегей чергелиг улуг кинофестивальдың директору, 46 харлыг.

Лаура — модель, 30 харлыг.

Магда — Лаураның кыс эжи, 30 харлыг.

Лоуренс — Магданың ашаа, 35 харлыг.

Густав — банкир, 53 харлыг.

Лора — Густавтың кадайы, 40 харлыг.

Карл — банкир, 50 харлыг.

Линда — Карлдың кадайы, 47 харлыг.

Рудольф — пиар-технология талазы-биле менеджер, 30 харлыг.

Макс — банкыда операция менеджери, 32 харлыг.

Маттас — реклама бүдүрер компанияның менеджери, 35 харлыг.

Габриель — тудуг компаниязының эргелекчизиниң оралакчызы, 31 харлыг.

Роза — чаңган кыс, 22 харлыг.

КӨЖЕГЕ 1

Көргүзүг 1

Дунеки кудумчу. Шагда-ла хаапкан ресторанның эжииниң дужунда аныяк кыс Марта турар.

Ол кыска чайгы платъелиг, холунда херээжен бичии сумкалыг. Марта дыка эзирик. Ол чаңгыс черге туруп чадап, ол-бо кыдыынче чайганып турар. Ооң арган мага-боду эзирээнинден оң-солагай талаже, арты-мурнунче тендирип турар, хатта хадаан солун арны-даа ышкаш. Адак сөөлүндө Марта кыдыынче тендирээш, деңзизи чайлы бээрге, хирлиг шалбааже кээп дүжер. Аңдарлы берген соонда Марта кижги билип шыдавас элээн каш сөстөр эдер, оларнын аразындан «Чүү болуп турар чүвөл?» деп сөстөрнү арай деп-ле билип каап болур. Марта малгаштыг хөөлбекте чыдар. Ол туруп чадап турар. Арай боорда дөрт-даяктап туруп алыр. Ооң арнын дургаар хирлиг суг бадыйп турар. Идик-хеви шупту малгаш. Чанагаш буттары база малгаш. Марта кызып тургаш туруп кээр. Сумказын тыптайн, оң талакы дөңмээн-даа суйбаар. Оон солагай талакызын база. Сумка-даа чок болур. Марта черже көөр. Сумка шалбаада чыдар. Сумказын көдүрүп алыр дээш, Марта доңгая бээр, уг-биле катап база шалбааже кээп дүжер. Аңдарлы бергеш, аартыр үзүп алганындан ол ам база-ла «Чүү болуп турар чүвөл, чүү?» дээн уткалыг сөстөр чулчуруп алгырап. Марк кирип кээр. Ол дыка эзирик, кылажы элең-тендиң. Марк шалбаада чыдар Мартаны көрүп кааш, олче кээр деп турар, ынчалза-даа боду база ужу-кыдыынче чайганып турар болгаш, арай деп тургаш калгып кээр. Ол мурнунче каш, оон артынче каш баскаш, оон база кезек аткаарлааш, дедир база бурунгаарлаар. Бодаарга-ла, Марк бир-ле каттырынчыг чиктиг сам самнап турар-даа ышкаш. Ынчап-мынчап тургаш, Марк Мартага чоокишулап кээр. Ооң чанынга туруп алгаш, ол Мартаның туруп чадап турарын көрүп турар. Марта туруп чадап турар, ол дөрт-даяктап туруп алыр, ооң соонда холдары-биле черге даянып алгаш, ужазын көдүрбүшаан, буттарын дортайтыр деп оралдажыр. Марк Мартаны хайгаарап турар, ынчалза-даа ооң мага-боду хөлүн эртир аткаарлай бээр, а ол холдарын чайбышаан элээн каш базым аткаар тендире бээр, чогум бут кырынга туруп шыдаптар. Марк деңзизин тудуп алгаш, катап база Мартага чедип кээр. Марта туруп чадап кааш, бичии кезек дыштаныйп алыр деп шийтпирлеп алыр. Ол бичии кезек олурап-дыр деп боданып алыр. Үнүп чадап турары ол шалбаага олурап деп. Марта ужазынга олуруп алгаш, буттарын хере теп алыр. Ол шалбааның дап-дал ортузунда. Марк Мартаны көрүп турар. Ооң боданып турары илдең. Марк Мартаның чанында ол-бо талаже чайганып чоруп турар, а оозу шалбаада хевээр олурап. Марк олче чоокишулап кээр деп турар, чүгле чадажып турары кончуг. Адак сөөлүндө Марк Мартага арай боорда кылаштап келгеш, холун сунар.

МАРК. К-хл. (Кай холуң.)

Марта Маркче чүнүң-даа утказын билбейн кайгап олурап. Марк ооң арнынын мурнунга холун чаяр.

МАРК. Тр-ж. (Тур че.)

Марта Маркче көргеш, холун сунар. Марк Мартаның холундан туткаш, бодунче тыртар. Марта туруп чадап турар. Марк дыка тендирип турар, ынчалза-даа ол Мартаның холун черле салбас. Адак сөөлүндө, Марта бир дискээниң, оон ийи дугаарынын кырынга туруп алыр. Кезек болгаш, ол бир будунга туруп кээр. Марк бар-ла күжү-биле Мартаны холундан тыртарга, Марта тура халып кээр, ынчалза-даа деңзизи чайлы бээрге, Марктын кырынче аңдарлы бээр, Марк база, деңзизи чайлы бээрге, Мартаны тудуп чадап кааш, ооң-биле кады ол-ла шалбааже кээп дүжер. Аңдарлы бергеш, олар иелээн алгырыптар. Марк: «Туруп чадап кагдывыс бе?!», а Марта: «Ону чоор деп?!» деп алгырап. Марк биле Марта кезек када шалбаага чыткылаар. Баштай Марк туруп кээр, ол кезек ынчап-мынчап тургаш, арай боорда дискек кырынга туруп алыр. Марта ол үеде шалбаада шимчевейн чыдар. Марк дискектен туруп чадап турар, ынчалза-даа деңзизи чайлы бээрге-ле катап база дискек кырынга дүжер. Үш дугаарында чадап кааш, Марк бичии кыдыынче ыткылаштыр дөрт-даяктап турап алгаш, үңгеп чоруй баргаш, шалбаа чанынга олуруп алыр. Ооң үпчү-боду шупту малгаш. Марк шалбаада чыдар Мартаже көөр.

МАРК. Эй, с... Сен аан... Эй...

Марктын үнүндөн Мартаның мага-боду бичии кезек шимчеи кынныр. Марта бажын ковайтып кээр. Ол көрзүнүп турар. Ооң арнында хирлиг суг бадьп турар. Марта дөрт-даяктап туруп алгаш, Марктын талазынче үңгеп чоруутар. Марта Марктын чанынга үңгеп чедип келгеш, ооң чанынга кожа олуруп аар. Марк Мартаже деткий аарак көргөш, бажын согаңнадыр.

МАРК. Ол-ла-дыр-ла.

Марта арнын холдары-биле чодар, сактырга-ла, чүгээртеп келген-даа ышкаш. Марк Мартаже ооң арнын чүгө чодуп турарын билип алыр дээнзиг дыка үр кайгап олуруп. Марк Мартаже көргөш, чугааланып эгелээр. Ооң дылы орааштыннып эгелээр, Марк сөс бүүрүзүн арай боорда чугаалап турар.

МАРК. Көөр херек чүве диин. Ол-ла-дыр. Көөр херек. Ол-ла.

Марта бажын көдүргөш, Маркче көөр. Бодавыже, ол чүү болуп турарын билдип чадап турар хевирлиг. Марк база Мартаже көөр.

МАРК. А кым чүнү көрүп турары ынчаш? Ол дээрге-ле айтырыг-дыр.

Марта Маркче үзе кайгааш, бо кым чүвөл деп билип чадап турар.

МАРТА. А кым менден айтырып турары ол?

МАРК. Мен-дир мен, Марк.

МАРТА. Мен дээрге кым сен?

МАРК. Марк-тыр мен.

МАРТА. Марк сен бе?

МАРК. Марк-тыр мен.

МАРТА. Мен чүнү-даа, чүнү-даа билбес мен.

МАРК. Ботка салып алган сорулгаларны көөр херек, ол-ла.

МАРТА. Уттуп алдым, адың кым болган ийик?

МАРК. Марк.

МАРТА. Мында чүнү канчап олуруп улус бис, Марк?

МАРК. Хаанның доржу дажын тып алыр дээш, чараш Гульбахар.

МАРТА. Мен Гульбрахам эвес, а Марта-дыр мен.

МАРК. Кинодан сөстөр-дир ийин.

МАРТА. Чүгө?

МАРК. Иран кино-дур ийин, адын ам сагынмайн тур мен.

МАРТА. Чүгө аан?

МАРК. Чүгө дизе мен ону көрдүм, ынчангаш ону ам сеңээ берип тур мен, Майя.

МАРТА. Марта. Мени Марта-дыр мен.

МАРК. А мен кинофестивальдың директору Марк Гардениц-тир мен.

МАРТА. Мыяк эзирик кижиги шээй сен.

МАРК. А сен кым сен, Гульбахар?

МАРТА. Амдыбыңда кым мен деп билбейн тур мен. Мен бодумну тыппайн чор мен, кускум база кээп тур.

МАРК. Кус, кус, чүгле мээң хевимче эвес, чүгө дизе мен кинофестиваль директору-дур мен.

Шынап, мени Марк дээр, бээр база аалдап кээп чораан мен.

МАРТА. Аалдап чор сен бе, Марк?

МАРК. Ийе, мында аалдап тур мен. Мени өлүр ижиртип каан эштеримде.

МАРТА. Ынчаарга, сен ам өлүп каар сен бе, Марк?

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар. Өлүп каарывыска, Бурган бисти хүлээп алып, ол-ла-дыр-ла.

МАРТА. Ой, ой, ой! Чүнү-ле эдип турар кижжи сен? Көңгүс ана херекчок, кижжи албас, ыт чивес чүве эдип ор сен. Шуут мырыңай мыяк чүве-дир оң.

МАРК. Өлүм чок, ол-ла-дыр.

МАРТА. Сээң сөстериң – мыяк-тыр. Дыка коргунчуг мыяк.

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар.

МАРТА. Сокса че.

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар.

МАРТА. Сокса че дидим.

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар.

МАРТА. Соксап көрем, дыңнавайн турар кижжи сен бе!

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар.

МАРТА. Аксып хаап ап көрем, дыңнадың бе, ыттава.

МАРК. Өлүм чок...

Марта Марктың арнынче дажыгылап, алгырып эгелээр.

МАРТА. Ыттава, ыттава! Аксың хаап ал! Аксың хаап ал!

Марк, Мартаның холдарындан дугланып, катаптаарын уламчылаар.

МАРК. Өлүм чок. Чок. Өлүм чок.

МАРТА. Ыттава! Өршээп көрем, ыттава! Соксап көр! Мыяк чүве чугаалавайн көр! Кускум кээп тур!

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар.

МАРТА. Бо хамык мыяктан ам кускум үндүр чаштаар деп тур. Ыттавайн көрем, ыттава!

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш Гүльбахар.

Марта Марктың кырынче шурай бергеш, ооң аксын дуглаар деп чадап турар.

МАРК. Өлүм чок чүве-дир...

МАРТА. Ыттавайн көрем, хыйма...

МАРК. Чок, чараш Гүль...

МАРТА. Ыттава, ыттава...

МАРК. Өлүм...

МАРТА. Хыйма, хыйма чүве, тынма сен...

МАРК. Өлүм чок чүве-дир ийин, чараш...

МАРТА. Тынмайн көрем, хыйма, тынма шуут...

Марк бажын долгап, Мартаның холдарын арнынга дээртпейн турар. Марта Марктың мойнунче дажыыр. Марк херилгеш, бар-ла күжү-биле Мартаның арнынче шанчар. Марта кыдыынче ужуп чоруй баргаш, черже кээп дүжер. Ол черде шимчевейн чыдар.

МАРК. Чүве кылыр бетинде баштай шупту чүвени баш бурунгаар бодап алып болзуңза эки. Бодуңнуң бодадарыңны оваарып көөр ужурлуг сен. Чүнү бодап турар-дыр сен? Чугаалаар бетинде чүнү бодап турарыңны бодавыт даан. Мен делегей чергелиг кинофестивальдың даргазы-дыр мен, ынчангаш силерниң угаан-бодалдарыңарда чүү дойлуп турарын кончуг эки билдир мен. Силерниң угаан-бодалдарыңарны коргуушкун биле даартагы хүнге чигзиниг доллар деп барган. Ол кончуг рактан аарый бээринден кортпас кижжи бар бе, бээр үнүп келзин?! Ол кончуг рактан аарый бээринден кортпас кижжи бар бе, бээр үнүп келзин?! Айтырыг салып тур мен, ол кончуг

рактан аарый бээринден кортпас кижиге бар бе, бээр үнүп келзин?! Ол кончуг рактан аарый бээринден кортпас кижиге бар бе?! Шыпшың. Охай-охаай, ам-на езулуг ыржым дүжүптү көрөм. Ам-на маңаа олуруп алгаш, езулуг ыржымны дыңнаар бис. Ол-дур.

Марк ыыт чок баар. Ол ыржымны дыңнап олурар. Марта черде чыдар, ол ыглап эгелээр. Марк олуруп алгаш, Мартаның ыглаарын дыңнап олурар. Караңгылаашкын.

Көргүзүг 2

Лаураның квартиразы. Ийи диван, үш кресло, коктейль биле солуннар салыр ийи чавыс сандайлыг улуг аалчылар өрээли. Ханаларда кинолар чуруктары болгаш чарлалдары бар. Ханаларныкы бирээзинче номнарлык болгаш видеодискилерлик ном полкалары кылып каан. Соңга чанында бичиши кызыл-кызыл балыктарлык аквариум бар. Шаланы ак дүштүг хевис-биле шып каан. Столдарда биле шала кырында тиво, водка, виски шилдери бар. Кайда-даа аш-чемниг тавактар, төктүп каан арага, аңдарылган хул-кактаарлар. Өрээлде Лаура биле Магда бар. Олар дыка эзирик. Хөгжүм ойнап турар, Лаура биле Магда өрээлдин ортузунда танчылаан улус бооп куснактанчып алган турар, херек кырында олар аңдарлык бербес дээш бот-боттарындан туттунчуп алган турары ол. Лаура биле Магда туттунчуп алган-даа болза, ол-бо кыдыынче чайганып каан турарлар. Сактырга-ла, ийи мөге хурежип турар-даа ышкаш. Түр када олар көжүй бээр. Магда бажын көдүргөш, Лаураже көөр.

МАГДА. Сенден айтырыксап-ла турар мен аан, сен билир сен бе? Сенден айтырыксап тур мен, ол дыка чугула чүве-дир ийин, сен ол дугайында билир сен бе? Харыыла даан, сен ол дугайында билир сен бе?

ЛАУРА. Билбес мен.

МАГДА. Билбес сен де.

ЛАУРА. Сээң чугаалап турар чүвең та кайда чүве, билбес мен, ол хамык чүве шупту кайда чүвөл?

МАГДА. Мында.

ЛАУРА. Кай, мында бе?!

МАГДА. Ийе, чүге дизе ол мында. Ол чүве шупту мында! Ыржым биле ынакшыл. Сен-даа чораан бодуң бо-ла хевээр, мен-даа чораан бодум бо-ла хевээр, мээң чүрээмниң октаргайга ужугар хемези кезээ мөңгедө ужул чоруп тур.

ЛАУРА. Чаражын! Чаражын!

МАГДА. Эргин аксында херээженге эжикти кым ажыдарыл?

ЛАУРА. Чаражын, чаражын!

МАГДА. Эжикти ажытсын, сугну эккелзин! Карак чажы дымыраткан чаашкын болуп хуула берзин!

ЛАУРА. Кайгамчык-тыр! Дыка чараш-тыр! Ам база че!

МАГДА. Дээр Адам, дээди бурганым, күжүр мени, хул дег кулуңну, өршээп-ле көр.

ЛАУРА. Чайык-тыр, чайык! Бурган, октаргай, сээдең-дир!

МАГДА. Бурган башкы, мени эзиртип, мени сээдеңнедип көр. Бурган башкы, катап база чааскаан ышкаш апаарым черже мени эккеп чедирип каап көр. Бурган башкы, өршээп көрөм. Бурган башкы, өршээп көрөм.

Магда Лаураны бодундан идипкеш, кыдыынче элең-тендин каш базар.

МАГДА. Сен мени өршээп шыдавас сен бе, ындыг бе? Сен мени өршээп шыдавас сен, ынчангаш сен мени өршээп шыдавас мен деп бодап тур сен бе, ындыг бе?

ЛАУРА. Эй, эй, эй, сээң кандыг-даа бурууң чок-ла болгай.

МАГДА. Буруулуг мен, мени өршээп шыдаар сен бе? Мен буруулуг мен, мени өршээп шыдаар сен бе?

ЛАУРА. Сээң кандыг-даа бурууң чок чүве-дир ийин, эй, эй, эй!

МАГДА. Буруулуг мен, мени өршээп шыдаар сен бе?

ЛАУРА. Сээң кандыг-даа бурууң чок бе?

МАГДА. Эй, эй, эй, мени өршээп шыдаар сен бе?!

ЛАУРА. Сээң кандыг-даа бурууң чок. Сээң бурууң чок!

Магда, бут кырынга арай деп турбушаан, Лаураже кел чыдар.

МАГДА. Өршээп көр, дилеп тур мен, мени өршээп көр. Мен чуртталгамда мени өршээр кылдыр бир-ле дугаар мынчаар дилеп тур мен!

Магда биле Лаура өрээл ортузунга ужуражы бергеш, куспактанчып алыр.

ЛАУРА. Эй, эй, эй.

МАГДА. Эй, эй, эй.

ЛАУРА. Сен дыка чараш сен, сеңээ улус ынак, сен эртине-дир сен, сен алдын-дыр сен, сен брильянт-тыр сен.

МАГДА. Өршээзинде, мен дыка-ла багай болгай мен!

ЛАУРА. Сен брильянт-тыр сен!

МАГДА. Бурган башкы, мен чүгле сеңээ ынак мен, билип тур сен бе, чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

ЛАУРА. Мен база чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

МАГДА. Мен база чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

ЛАУРА. Мен база чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

МАГДА. Мен база чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

ЛАУРА. Чүгле сеңээ, Бурган.

МАГДА. Чүгле сеңээ, Бурган.

ЛАУРА. Чүгле сеңээ, Бурган.

МАГДА. Чүгле сеңээ, Бурган.

ЛАУРА. Мен база чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

МАГДА. Чүгле сеңээ, Бурган.

ЛАУРА. Мен база чүгле сеңээ ынак мен, Бурган башкы.

Магда биле Лаура кыдыынче каш баскаш, деңзизи чайлы бээрге, өрээлдин азынче ужуп чоруттар, олар стол кырынче кээп дүшкеш, шутту шилдер биле аыш-чемниг аяк-саваны аңдарып каарлар. Кээп дүжүп чыда, Магда биле Лаура алгыржыр: «Дузалажыңар, биске дузалажыңар! Дузалап көр! Дузалап көр!». Оларнын алгызын дыңнап кааш, өрээлче Лоуренс кире халып кээр. Ол база дыка эзирик. Лоуренс костюмнуг, ынчалза-даа ооң бүгү боду көк мөөн, оон суг агып бадып турар. Бодавыже, ол суглуг ваннага костюмнуг олчаан олурган хире. Лоуренс, дыка коргунчуг тендирбишаан, өрээлче кире халып келгеш, ооң ортузунга тура дүжер. Оон суг агып бадып турар.

ЛОУРЕНС. Кым мында чүнү үрөп каапты? Ам дораан маңаа-ла септеп кааптайн!

Магда биле Лаура стол чанында шалада чыдар.

ЛАУРА. Лоуренс, биске дузалап көр, өлүр деп тур бис.

ЛОУРЕНС. Мен ам силерни септеп кааптар мен. Ходдарыңар бээр сунуңар кай, силерни тургуза тыртыптайн.

МАГДА. Мен өлүр деп тур мен, Лоуренс, меңээ дыка аарышкылыг-дыр.

ЛОУРЕНС. Мен ам сени септеп кааптар мен, Магдалина.

ЛАУРА. Мени, Лаураны, база септеп каап көр, Лоуренс.

Лоуренс шалада чыдар херээженнерге кылаштап келгеш, доңгайгаи, ийи холун оларжде сунар. Лаура биле Магда ооң холдарындан туттунуп алыр. Лоуренс оларны бодунче тыртар. Магда биле Лаура туруп чадап турар, Лоуренс бар-ла күжү-биле оларның холдарын тыртар, ынчалза-даа оларның өл холдары Лоуренстин холдарындан тая бээр, а Лоуренс ооргазы-биле аткаар аңдарлы бергеш, кресло ажыр ушкаш, шалаже кээп дүжер, кресло ооң кырынче аңдарлы бээр. Магда биле Лаура база шалаже кээп дүжер. Ыржым дүжүптер.

ЛОУРЕНС (*шалада чыдар*). Сен ынак болзуңза, үргүлчү шалага аңдаштанып чыдар сен, чүте диге чер кырынга анаа туруп шыдавайн баар сен.

ЛАУРА. Чаражын аа.

МАГДА (*шалада чыдар*). Лоуренс, сен меңээ ынак сен бе?

ЛОУРЕНС. А сен кым сен?

МАГДА. Мен сээң кадайың Магда-дыр мен.

ЛОУРЕНС. Мен ам сени тып алыр мен, мээң кадайым Магда.

Лоуренс оожум туруп келгеш, шалада чыдар Магданың уунче каш базым кылыр. Ол үеде Лаура база туруп олулар, ол дискек кырынга туруп кээр.

МАГДА. Лоуренс! Мээң тажым Лоуренс! Мээң бурганым, Лоуренс, бөгүн мен сээң кадайың апарган болгай мен, Лоуренс, келгеш, мени бодунче ап ап көр. Дүгдээшकिनниң дөжээндиге дүгдээш кирер өйүвүс-даа чедип келди, Лоуренс. Сенде дүгдээшкин дөжээ бар бе, Лоуренс?

Лоуренс Магдаже оожум бар чыдар, ынчалза-даа оларның аразынга Лаура тыптып кээр. Лоуренс биле Лаура удур-дедир кайгажып турар.

ЛОУРЕНС. Ийе, менде дүгдээшкин дөжээ бар, Магда.

МАГДА. Бодунда ап алган чор сен бе?

ЛОУРЕНС. Ийе, ол кезээде мээң-биле.

ЛАУРА. Чүте мени кааптың, Лоуренс?

ЛОУРЕНС. Дыңна даан, Лаура, бис ол дугайында шагда-ла чугаалажып турган болгай бис, чүте сен ам база...?

ЛАУРА. Мен билип алыксап тур мен, чүте мени кааптың, Лоуренс?

ЛОУРЕНС. Бис ол дугайында шагда-ла чугаалажып турган болгай бис, чүте сен ам база...?

МАГДА (*шалада чыдар*). Чүү дугайында шагда-ла чугаалажып каапкан улус силер, чугаалап көрүңерем че, чүү дугайында?!

ЛОУРЕНС. Лаура менден чүте мени кааптың деп айтырып тур ийин, мен аңаа чүү деп харыылаар кижин мен, Магда?

МАГДА. Чүү деп деп чүңүл? Меңээ ынак-тыр сен деп билип кааптым деп чугаала. Бис аңаа ол дугайында шагда-ла чугаалаан болгай бис, ындыг ийикпе?

ЛОУРЕНС. Арай-ла ол ам база айтырып тур ышкажыл.

МАГДА. Ынчаар болза, аңаа ам база ынча де, оон менче чедип кел.

ЛОУРЕНС. Лаура, кады чурттап эрткеневис үш чыл иштинде меңээ дыка-ла эки болду, арай-ла мен сээң эжиң Магдага ынак-тыр мен деп билип кааптым, ынчангаш бөгүн бис өгленип алдыбыс. Ол дээш чырбайтыр ижиптивис. Сактырымга, ол дугайында чугаалашкан хевирлиг-даа ышкаш бис?

ЛАУРА. Мени ошкап калам, Лоуренс.

ЛОУРЕНС. Шыдавас мен, кадайлыг кижин-дир мен ийин, кадайым дуу ол шала кырында чыдыр.

ЛАУРА. Сөөлгү катап ошкап каг даан, Лоуренс. Мен сени эң-не чоок эжимге бериптим ышкажыл, ам чарлыр мурнунда чүте чаңгыс сөөлгү ошкаашкын дилеп тур мен.

ЛОУРЕНС. Баштай Магдадан айтырып алыгын шүве.

ЛАУРА. Ынчаарга, дүрген айтыр че, Лоуренс.

ЛОУРЕНС. Магда, болур ирги бе, мен...

МАГДА. Дыңнадым, Лоуренс. Мээң харыым — чок.

ЛАУРА. Ынчаар болза, мен бодум сени сөөлгү катап ошкап каайн, меңээ кым-даа шаптык кадып шыдавас.

Лаура Лоуренске кылаштап калгеш, аңаа бүгү мага-боду-биле чыыра куспактаньыр.

ЛАУРА. Чүте мындыг кончуг өл кижиге боор сен, Лоуренс?

ЛОУРЕНС. Чүте дизе чунуп турдум ийин, Лаура.

ЛАУРА. Бодап турарымга, уштунуп алырын уттупкан хевирлиг сен.

ЛОУРЕНС. Бодап турарымга, мен шупту чүвени уттупкан хевирлиг мен.

Лаура Лоуренстин эриннеринче ошкаар. Олар дыка тааланчыг болгаш үр кылдыр ошкакжыр. Магда туруп чадап турар, ынчалза-даа ийи дугаар шенээш, ол шыдаптар. Магда туруп келгеш, чайганмышаан, ошкашкан Лаура биле Лоуренсче көрүп турар. Оон ол диванче оожум кылаштап келгеш, диванга олуруп алыр.

МАГДА. Чүте мындыг кончуг өл кижиге боор сен, Лоуренс? Чүте дизе мен суг кырлап чорааш, ол сугже кире бердим. Чүте мени шилип алган кижиге сен, Лоуренс? Чүте дизе мен сеңээ бүгү бодум-биле ынак мен, эргимим. А ынакшыл деп чүл ол, Лоуренс? Ол дээрге мээң өлүрүнден кортпайн баарым байдал-дыр, эргимим. Ынчап кээрге, сен өлүрүнден кортпас ышкажыл сен, Лоуренс? Чок, мен өлүрүнден кортпайн тур мен, эргимим. Ынчап кээрге, сен удавас өлүп каар сен бе, Лоуренс? Бис шупту удавас өлүп каар бис, Магда. Ынчап кээрге, бисте шилиир арга чок ышкажыл? Кымда-даа шилиир арга чок. Ынчап кээрге, бо чуртталгада шупту чүвени баш бурунгаар шиитпирлеп каан ышкажыл? Ийе, Магда, бо чуртталгада шупту чүвени баш бурунгаар шиитпирлеп каан. Ынчап кээрге, бистиң ужурашкаш, өгленчип алганывыс — ону шуптузун баш бурунгаар шиитпирлеп кааш турган ышкажыл, ындыг-дыр бе? Ынчанмайн канчаар, Магда, бо чуртталгада шупту чүвени баш бурунгаар шиитпирлеп каан-на болгай. Ынчап кээрге, мээң сени эң-не чоок эжимден апарганым — ону база баш бурунгаар шиитпирлеп каан ышкажыл, ындыг-дыр бе? Ийе, ийе, ынчанмайн канчаар, шупту чүвени баш бурунгаар шиитпирлеп каан. Бистиң чырбайтыр ижип алгаш, Лаураның бажыңынче чедип келгенивисти база бе? Ооң ам чааскаан артканы, а сээң менче чорупканың, ол бүгүнү баш бурунгаар шиитпирлеп кааш турган бе? Шын-дыр ийе. Бо өртемчейде шупту ажыл-херектерни болгаш шупту болуушкуннарны баш бурунгаар шиитпирлеп каан-дыр.

Лоуренс биле Лаура ошкакжырын соксадыр. Лоуренс Лаурадан ырадыр кылаштай бергеш, Магдаже углаптар. Лаура катап база чааскаан артар, ол бажын халайтыпкан турар, ол бичиши чайганып турар. Лоуренс Магданың чанынга диванга олуруп аар.

МАГДА. А ол хамык шиитпирлерни кым хүлээп ап турарыл? Бистиң орнувуста кым шиитпирлеп турарыл?

ЛОУРЕНС. Бурган башкы болбайн аан, оон өске кым боор чүвел!

МАГДА. Кай, сен Бурганга бүзүрээр кижиге сен бе, Лоуренс?

ЛОУРЕНС. Бодаарымга, ийе-даа ышкаш, Магда.

МАГДА. А чүте ындыг кончуг өл кижиге сен, Лоуренс?

ЛОУРЕНС. Чүте дизе мен суг кырлап чорааш, сугже кире бердим.

Лоуренс Магданы куспактап алыр, Лаура турган черинде турар, ол ыглап турар. Караңгылаашкын.

Көргүзүт 3

Дун. Карл биле Линданың бажыңында аалчылар өрээли. Бажың иштиниң дерилгезинден-не ооң ээлери бай-шыгырак улус-тур дээрзи билдинип турар. Диваннар, стол, арага-таактылыг шкаф, ном шкавы. Стол артында ийи-ийи эжеш улус олурад. Идик-хевинден көөрге, шыдалдыг улус. Густав кадайы Лора-биле, Карл кадайы Линда-биле. Олар дыка эзирик. Стол кырында чедир иштээн мартини ишли, чедир иштээн коньяк ишли, мартинилиг каш тускай дашка, коньяктыг каш дашка, суглуг каш дашка турар.

ГУСТАВ. ...ооң соонда харын диисти шийдип тур сен.

КАРЛ. Ол чүте, билбейн тур мен?

ГУСТАВ. Чүте дизе диис дээрге кем-херек үүлгедикчизи-дир.

КАРЛ. Диис – кем-херек үүлгедикчизи бе?

ГУСТАВ. Ийе, диис дээрге кем-херек үүлгедикчизи-дир.

КАРЛ. Ол чүте диис кем-херек үүлгедикчизи аппаратды?

ГУСТАВ. Чүте дизе ол сээң аваңны өлүрүп каапкан, эргимим.

КАРЛ. Чүнү, чүнү?!

ГУСТАВ. Ийе, ол-дур.

КАРЛ. Аңаа черле чөпшээрешпес мен.

ГУСТАВ. Мен билир болгаш, ынча деп тур мен. Мен билир болгаш ынча деп тур мен, сээң аваңны диис өлүрүп каапкан чүве-дир ийин, Карл.

КАРЛ. Ындыг эвес чүве-дир ийин, Густав.

ГУСТАВ. Ындыг чүве-дир ийин, Карл, сээң аваңны диис өлүрүп каапкан, шынап-ла ындыг чүве.

КАРЛ. Мен аңаа чөпшээрешпес мен.

ГУСТАВ. А сен чөпшээреш даан, Карл.

КАРЛ. Ындыг бе? Арай-ла мен аңаа чөпшээрешпес ышкажыл мен.

ГУСТАВ. Чүте, Карл?

КАРЛ. Чүте дизе сээң бо чугаалап турар чүвең дээрге көк меге-дир. Сээң меңээ чугаалап турар сөстериңниң чаңгызын-даа билбес-тир мен. Чүте диис чүвел? Кандыг ындыг диис аан, Густав?

ГУСТАВ. Кандыг диис деп чүнүл, эргимим? Кандыг ындыг диис деп чүнүл? Аваңның диизи аан, оон өске кандыг диис боор чүвел?

КАРЛ. Соксап көрем, авамның кандыг-даа диизи турбаан чүве.

ГУСТАВ. Канчап кандыг-даа диизи турбаан чүвел?

КАРЛ. Анаа мынчаар, кандыг-даа диис турбаан, ол-ла-дыр.

ГУСТАВ. Чүнү-ле чугаалап турар кижиги сен аан, Карл? Ол диистиг турду чоп.

КАРЛ. Ол диис чок турган кижиги, Густав.

ГУСТАВ. Кандыг-даа диизи турбаан деп канчап ындыг болду? Ол диистиг турду-ла. Мен боду ону аңаа көрдүм. Бир чыл чартык бурунгаар аваңга чорааш, аңаа диис көрдүм чоп. Ол диистиг турау.

КАРЛ. Че харын, диистиг-даа турган болгай-ла...

ГУСТАВ. Ол диистиг турган кижиги-дир ийин.

КАРЛ. Ийе, че, ындыг-дыр, ындыг-лыр, ол диистиг турган-дыр, оон чүү болду ынчаш аан?

ГУСТАВ. Ол-ла-дыр!

КАРЛ. Чүү?

ГУСТАВ. Ол аан!

КАРЛ. Чүү ол аан?!

ГУСТАВ. Ол аан. Ол чүве. Диис турган деп чүве. Ол диис сээң аваңны өлүрүп каапкан.

КАРЛ. Диис канчап кижини өлүрүп кааптар чүвел, тайылбырлап көрөм?

ГУСТАВ. Сээң айтырыгың ол бе?

КАРЛ. Ийе, мээң айтырыым ол-дур.

ЛОРА. Мээң база.

ГУСТАВ. Ынчаарга силерге харыы бо-дур — аллергиялыг астма-биле.
ЛИНДА. Тулган-дыр, Густав. Тергийн-дир!

Линда адьыштарын часкаар.

КАРЛ. Меге чүве-дир! Чүнү чугаалап турар кижиге сен аан, кандыг астма аан, эргимим?

ГУСТАВ. Сээң аваң аллергиялыг астмадан чок апарган. Ол аллергиялыг турган болгаш, тыныжы тыртылып өлгөн болгай. Чүге аллергиялыг деп бодаар сен?

ЛИНДА. Дииске.

ГУСТАВ. Ол-дур сээң кадайың база ол дугайында билер. Диис сээң аваңны өлүрүп каан, диис — кем-херек үүлгедикчизи-дир.

КАРЛ. Меге чүве-дир, мен ону дыңнаксавайн тур мен, меге чүве-дир ол!

ЛИНДА. Чөпшээреш даан, эргимим, Густав шын-дыр деп билин даан.

КАРЛ. Черле хоржок!

ЛИНДА. Чүге аан, эргимим?

КАРЛ. Чүге? Чүге? Чүге дизе ында бадыткалдар чок чүве-дир ийин, ынчангаш.

ГУСТАВ. Кымда бадыткалдар чок чүве, менде бадыткалдар чок чүве бе?!

КАРЛ. Ийе, ында бадыткалдар чок.

ГУСТАВ. Менде бадыткалдар чок чүве бе?

КАРЛ. Ийе, ында бадыткалдар чок.

ГУСТАВ. А ынчаар болза чугаалап көрөм, эш, аваң канчап чок апарган ийик, а?!

КАРЛ. Мээң авам өлбээн, ол дириг.

ГУСТАВ. Чүнү че, чүү?!

КАРЛ. Чүү дээрзин сеңээ чугааладым. Мээң авам өлбээн, ол дириг кижиге-дир.

ГУСТАВ. Чүнү-ле ында чугаалап турар кижиге сен аан?

КАРЛ. Дыңнааның чүвени. Мээң авам өлбээн, ол дириг.

ГУСТАВ. Чүнү чугаалап турар кижиге сен, Карл, орталан?!

КАРЛ. Бодуң харын орталан! Кижиге авазын диригте хөөржүдөр деп, бодуң харын орталан, бодуң орталан! Мээң авам дириг кижиге-дир!

ЛИНДА. Карл!

КАРЛ. Чүү Карл аан, чүү?

ЛИНДА. Соксап көрөм, Карл.

КАРЛ. Мээң авам дириг, а бо чүве ону диригте-ле хөөржүдөр деп, бир-ле чудаңгы диис-биле кады аллергиялыг астмазы-биле ону өлүрер деп тур. Мээң авам дириг кижиге-дир! Каш минута бурунгаар мен ооң-биле телефоннажып турдум чоп.

ЛИНДА. Соксап көрөм, Карл!

КАРЛ. Каш минута бурунгаар мен ооң-биле телефоннажып турдум.

ЛИНДА. Ынча дивес чоор, Карл.

КАРЛ. Ынча дивес чоор?! Ынча дивес чоор? Солунун, чүге ирги?

ЛИНДА. Чүге дээрзин бодуң дыка эки билер болгай сен, эргимим.

КАРЛ. Ам база сеңээ катаптап тур мен, мээң авам дириг кижиге-дир, а сен аксың хаап ал, билдиң бе?!

ГУСТАВ. Дыңна даан, эжим Карл...

КАРЛ. Сен база аксың хаап ал, билдиң бе?! Аксың хаап ал, билдиң бе? Мээң авам дугайында чаңгыс-даа сөс чугаалава, билдиң бе? Сен мени билдиң бе? Сен мени билдиң бе?! Сен мени билдиң бе?!

Карл хенертен-не столдуң кыдыындан туткаш, столду аңдара октаптар, стол кырынга турган шутту чүве шалаже кээп дүжер. Шилдерде болгаш дашкаларда арага шуттузунуң костюмдарыңче болгаш пальелеринче төктү бээр. Херэеженнер аңгадаанындан алгырыптарлар. Столга турган чүвени шуттузун шалаже октапкаш, Карл, дыка коргунчуг тендирбишаан, кыдыыңче кылаштай бээр. Шутту туруп келгеш, олар база тендирбишаан,

стол артындан туруп кээрлер.

ЛИНДА. Чүте ынчалдың, Карл?

КАРА. Мээң авам дириг кижидир.

ЛИНДА. Дыңна даан, эргимим, Густав биле Лора дээрге бистиң эштеривис ышкажыл, сен чүте оларны хомудадыр деп турар кижидир сен, ынчанма даан, Карл?

КАРА. Мээң авам дириг кижидир.

ГУСТАВ. Дыңна даан, эжим, шагдан тура эжишкилер болгай бис, таптыг чугаалажыылам.

КАРА. Аксывыстан үнүп турар сөс бүрүзү дээш харыылаар ужурулуг бис.

ГУСТАВ. Ынчанмайн канчаар, тала...

КАРА. Аксывыстан үнүп турар сөс бүрүзү дээш. Аксывыстан үнген сөс бүрүзү дээш Бурган башкы бистен айтырар.

ГУСТАВ. Дыңна даан, Карл...

КАРА. Чок даан, сен дыңна даан, эш. Сен мени дыңна даан, эш. Аксывыстан үнген сөс бүрүзү дээш Бурган башкы бистен айтырар. Сөс бүрүзү дээш!

Линда, Лора, Густав база Карл удур-дедир турар, кижидир бүрүзү тендирип турар. Сактырга-ла, олар эрги шагның танчызын самнап турар-даа дег.

ГУСТАВ. Сеңээ бир чүте тайылбырлап берейн, чөпшээрер көр, эш.

КАРА. Сээң аксыңдан ам ужуп үнер сөс бүрүзү дээш Бурган башкы сенден айтырар.

ГУСТАВ. Ынчанмайн канчаар.

ЛИНДА. Кым-даа кымдан-даа айтырбас чүте-дир ийин, Карл, соксап көрөм.

КАРА. Аксывыстан ужуп үнген сөс бүрүзү дээш Бурган башкы бистен айтырар.

ЛИНДА. Кым-даа кымдан-даа чүнү-даа айтырбас чүте-дир ийин, меге чүте чугаалавайн көрөм, Карл. Дедириң-биле, мелегейиң-биле кежээвисти үревейн көр.

КАРА. Аксыңдан ужуп үнген шупту сөстериң дээш, шупту сөстериң дээш Бурган башкы сенден айтырар.

ГУСТАВ. Сеңээ бир чүте тайылбырлап берейн, чөпшээрер көр, Карл.

КАРА. Мээң авам дириг.

ЛИНДА. Бурган өршээ, Карл, ону катаптап турбайн көрөм.

ЛОРА. Кым-даа болза шак-ла ынчаар ынчап шыдаар чүте-дир ийин, Карл. Ында берге чүү-даа чок, кижидир бүрүзү ынчап шыдаар. Мен база ам үш чыл бурунгаар чок апарган ачамны дириг кижидир деп төнчү чокка катаптап шыдаар-ла мен. Бир чыл бурунгаар өлүртүп алган акымны дириг деп база.

КАРА. Чүнү күзээр-дир сен, ону катаптап болур сен, чүгле харын мээң авам дириг кижидир — мээң чугаалаксап турар чүвем ол-дур, ынчангаш меңээ кым-даа ындыг эвес деп бадыткап шыдавас!

ЛОРА. Мээң акым база дириг, Карл.

КАРА. Оон чүү болду ынчаш?!

ЛОРА. Чүү болганы дээрге, ону бир чыл бурунгаар бир-ле арабтар бажыңының эжииниң аксынга бижектеп каапкан чүте-дир. Ажыл чок арабтар ону үптөп каапкаш, өлүрүп каапкан. Оон чүү болду ынчаш, мен база ону дириг деп төнчү чок катаптап ужурулуг кижидир мен бе?

КАРА. Күзөөн чүвеңни чеже-даа катап катаптап болур сен. Ынчалза-даа мээң авам дириг — мээң чугаалаксап турар чүвем ол-дур!

ЛОРА. Мээң акым база дириг, оон чүү болду ынчаш?

КАРА. Оон чүү боор, мээң авам дириг, ол-да-дыр.

ЛОРА. Мээң акым база дириг, ол дириглерден артык дириг, оон чүү болду ынчаш?

КАРА. Чүү-даа эвес! Мээң авам дириг, ол-ла-дыр.

ЛОРА. Мээң акым дириг, оон чүү болду ынчаш?

КАРА. Чүү боор? Мээң авам дириг, оон чүү болду ынчаш?!

ЛОРА. Мээң акым дириг, оон чүү болду ынчаш?

КАРЛ. Мээң авам дириг, оон чүү болду ынчаш?

ЛОРА. Мээң акым дириг, оон чүү болду ынчаш? Ой, кускум кээй берди, меңээ туалет херек. Линда, мени үдеп калам, чааскаан чедип шыдавас мен, дузалажып көр.

ЛИНДА. Ийе, ынчанмайын канчаар. Бараалы че, дузалажыр мен, мээң база сидиим кээп тур, дүрген чоруулу че.

ЛОРА. Мээң кускум кээп тур.

ЛИНДА. Мээң база кускум кээп тур, ынчангаш дүргедээли харын.

Линда Лораның холундан чедип алып, олар өске өрээлче элең-тендин чоруй баар. Карл оларның соондан алгырар.

КАРЛ. Аксыңардан ужуп үнген сөс бүрүзү дээш Бурган башкы силерден айтырар болдур ийин.

ГУСТАВ. Мен ам сеңээ шупту чүвени тайылбырлап берейн, эш. Мен сеңээ шупту чүвени тайылбырлап бээримге, ынчан шупту чүвени билип кааптар сен. Херектин ужуру болза аан, сен дээрге сээң ол чугаалап турарың Бурган ышкажыл сен, Карл. Ол Бурган сен-дир сен, Карл. Мээң бо чугаалап турар чүвемни дыңнап кааптарыңны күзээр-дир мен. Сен Бурган-дыр сен, Карл. Сен Бурган-дыр сен, Карл. Мени билип тур сен бе, эш?

Карл Густавче элдепсинип көөр.

КАРЛ. Бодаарымга, сени билип-даа турар ышкаш мен, эш.

ГУСТАВ. Ам-на мени билип тур сен бе, эш?

КАРЛ. Бодаарымга, ам-на сени билип тур-даа ышкаш мен, эш.

ГУСТАВ. Сен дээрге Бурган-дыр сен, Карл, ам-на мени билип тур сен бе, эш?

КАРЛ. Бодаарымга, ам-на сени билип тур-даа ышкаш мен, эш.

ГУСТАВ. Сен дээрге-ле Бурган-дыр сен, билип алып чүвең ол-дур ийин, эш. Чүгле ол-дур, эргимим, сен Бурган-дыр сен, чүгле ону билип ал, ынчан шупту чүве бодунуң туружунга туруп алып.

КАРЛ. Бодаарымга, сени ам-на билип турар-даа ышкаш мен, эш. Дис кырынга туруп ал. Мээң баарымга дис кырынга туруп алгаш, мээң холумну чытта, Густав.

Густав алгырар.

ГУСТАВ. Чок! Сен билбейн тур сен, Карл. Сен хамык чүвени эчизинге чедир билбейн тур сен ийин, эш. Мен дээрге база Бурган ышкажыл мен, эш. Ийе, шын, шын. Мен база Бурган ышкажыл мен, эш! Ийе, ийе, ийе, билип тур сен. Мен база Бурган ышкажыл мен, эш, билип тур сен бе?

КАРЛ. Бодаарымга, сени ам-на билип турар-даа ышкаш мен. Сен Бурган башкы-дыр сен, эш.

ГУСТАВ. Мен бурган башкы-дыр мен, эш. Сен база Бурган башкы-дыр сен, Карл. Билип тур сен бе, мени ам-на билип тур сен бе, эргимим?

КАРЛ. Бодаарымга, сени ам-на билип тур-даа ышкаш мен, эргимим.

ГУСТАВ. Ынчаарга сени куспактап каайн, эргимим.

КАРЛ. Мени куспактап кал, эш.

Густав биле Карл куспактанчыр. Олар куспактанчып алгаш, деңизин тудуп турарлар. Олар ол-бо кыдыынче чайганып каап турар.

ГУСТАВ. Сен Бурган-дыр сен, мен база Бурган-дыр мен, билип тур сен бе, эш?

КАРЛ. Бис дээрге бо чер кырында ийи Бурган-дыр бис.

ГУСТАВ. Чок, Карл, бис дээрге бо чер кырында чаңгыс Бурган-дыр бис. Ийи эвес, чаңгыс аан.

КАРЛ. А бис ийи ышкажыл бис, Густав?

ГУСТАВ. Бис ийи бис, а Бурган чаңгыс. Сен Бурган Башкы-дыр сен, мен база Бурган Башкы-

дыр мен, ынчалза-даа Бурган чаңгыс, билип тур сен бе?

КАРА. Ынчаарга кайывыс Бурган чүвөл?

ГУСТАВ. Мен ам сеңээ кончуг таптыг тайылбырлап бэейн. Бис дээрге Бурганның мага-боду-дур бис ийин, билип тур сен бе? Сен-даа, мен-даа, бис Бурганның мага-боду-дур бис. Бо бөмбүрзекте чурттап турар шупту кижилер, бис шуптувус — Бурганның мага-боду-дур бис, билип тур сен бе? Сен билип тур сен бе, Карл?

КАРА. Дыка-даа эвес, эш.

ГУСТАВ. Сен Бурганның мага-боду-дур сен, ону билип тур сен бе?

КАРА. Чок.

ГУСТАВ. Чүү билдинмес чүве-дир аан, Карл, көк бөдүүн чүве ышкажыл?! Бурган дээрге мөңгө үе ышкажыл, ооң эгези-даа, төнчүзү-даа чок, ынчалза-даа ол база хевирлиг, ол база мага-боттут. Шак ол мага-бот дээрге — бис-тир бис. Мен, Линда, Лора, өске-даа шупту кижилер, сен база, Карл. Сен Бурганның мага-боду-дур сен, Карл.

КАРА. Сокса че, ынчап турба, мен шыдавас-тыр мен.

ГУСТАВ. Чүнү шыдавас-тыр сен, Карл?

КАРА. Мен Бурганның мага-боду болуп шыдавас мен, мен дыка багай мен.

ГУСТАВ. Үш-үдүрүм чүве чогаадып турба даан, Карл, бис шупту Бурганның мага-боду-дур бис, багай-даа, эки-даа улус, дөгере.

КАРА. Чүгле мен эвес, Густав.

ГУСТАВ. Чүте?

КАРА. Чүте дизе мен багай мен.

ГУСТАВ. Бис шупту Бурганның мага-боду-дур бис, билип тур сен бе, шупту. Ооң кадында, сен база ындыг-ла кончуг багай эвес ийик сен чоп, эш.

КАРА. Мен багай мен.

ГУСТАВ. Сен багай эвес сен, Карл.

КАРА. Мен багай мен.

ГУСТАВ. Сен багай эвес сен.

КАРА. Багай мен.

ГУСТАВ. Багай эвес сен.

КАРА. Мен сээң кадайың-биле хонуп турган кижидир мен ийин, Густав.

ГУСТАВ. Чүү деп че?

КАРА. Каш чыл бурунгаар мен сээң кадайың-биле хонуп турдум, Густав.

ГУСТАВ. Чүнү чугаалап турар кижидир сен, Карл?

КАРА. Шын чүве-дир ийин, эш, мен ону кылыптым. Мен дыка коргунчуг, дыка коргунчуг ыядып тур мен. Мен ону шыгжап алгаш, элээн хөй чыл чурттап келдим, ол үе дургузунда сээң карактарыңче удур көөрү меңээ дыка берге болуп турду. Мен сеңээ ону шагда-ла чугаалаксаан кижидир мен ийин, арай-ла диттигип чадап турдум. Мен дыка багай кижидир мен ийин, Густав. Мен дыка багай, дыка багай мен. Мен Бурган Башкының мага-боду болуп шыдавас мен, чамдыкта бодаарымга, мен кижиниң байтык, харын-даа дириг амытанның безин мага-боду болурунга төлептиг эвес-даа ышкаш мен. Мен бодум бодумга чексинчиг-дир мен, мен бодумга болза-даа чексинчиг кижидир мен ийин, Густав. Ындыг чүве-дир ийин, эш, ындыг чүве-дир ийин.

Үзүктелишишкин. Лора биле Линда кирип кээр. Лора Густавтың чанынга чедип кээр, а Линда Карлдың. Херээженнер кайызы-даа ашактарындан четтинип алыр.

ЛОРА. Бодаарымга, чанар үевис келген хевирлиг, эргимим. Бөгүн дыка-ла могап туруптум.

ЛИНДА. Ийе, ийе, бис база, бодаарымга, удуп алыр болзувусса эки хевирлиг.

ГУСТАВ. Адыр аа, эргим кадыннар, мен бистиң Карлга, ол ында бир чүвени билип алзын дээш, ында бир чүве тайылбырлап бээр ужурулуг мен. Чугаавыс төнмейн барды. Мындыг аан, эргим Карл, сен кандыың аан, Карл, багай кижидир сен бе азы эки кижидир сен бе, ол чугула эвес чүве-дир ийин. Ооң шуут херээ-даа, ужуру-утказы-даа чок чүве-дир ийин, чүте дизе сен дөмей-ле Бурган

Башкы-дыр сен. Кандыг-даа болзуңза аан, Карл, сен дөмей-ле Бурганның мага-боду-дур сен, дөмей-ле. Билип тур сен бе, Карл? Кандыг-даа болзуңза, сен Бурганның мага-боду-дур сен, билип тур сен бе? Мээң чүнү чугаалап турарымны билип тур сен бе, Карл?

КАРЛ. Бодаарымга, сени билип эгеледим-даа ышкаш, Густав.

ГУСТАВ. Мээң кадайым Лора база, кандыг-даа кижги болза, сээң кадайың Линда база, бис шупту Бурган Башкының мага-боду-дур бис. Сен, ол, Лора, мен – бис шупту Бурганның мага-боду-дур бис, мээң чүнү чугаалап турарымны билип тур сен бе, Карл?

КАРЛ. Бодаарымга, сээң чүнү чугаалап турарыңны билип турар-даа ышкаш мен, эш.

ЛОРА. Чүнү чугаалап турар кижги сен, билбейн тур мен. Ол чүү ындыг чиктиг философия чүвөл, ол чүү деп чүвөл ындыг, Густав?

ГУСТАВ. Сен Бурган Башкы-дыр сен, Лора, сен Бурган Башкының мага-боду-дур сен, билип тур сен бе? Сен Бурган Башкы-дыр сен, Лора. Линда база Бурган Башкы-дыр, мен база Бурган Башкы-дыр мен, ол хамаанчок дыка багай, дыка багай Карл безин, ол база Бурган Башкы-дыр. Бис шупту Бурган Башкы-дыр бис. Сээң акыңны үптээш өлүрүп каан арабтар безин аан, Лора, Бурган Башкы-дыр – шак-ла мындыг философия-дыр ийин, эргим Лора.

ЛОРА. Мээң акымны өлүргөн өлүрүкчүлөрни Бурган диве сен, Густав.

ГУСТАВ. Бис шупту Бурган Башкы-дыр бис, Лора, бо чиктиг өртемчейде бисти өлүрүп турар кижилер база, олар база, олар база, олар база...

ЛОРА. Дыка-ла солун чүве-дир, ылаңгыя хүнзедир ишкен соонда дүнекиниң үш шакта.

Ынчангаш, бодаарымга, бо кежээни доозар үевис келген хевирлиг, эргимим. Чанаалы че, чылыг дөжээвис бисти манай берди, баргаш Бурганның могап-шылаан, эзирик мага-боттарын аңаа чыттырып каалы.

ЛИНДА. Дыка-ла чараш сөглээн-дир.

КАРЛ. Болза-даа.

ГУСТАВ. Эргим, Линда база Карл, бодаарымга, шынап-ла, чоруур болзувусса эки хевирлиг.

ЛОРА. Густав ам база чолаачызын салыпкан, ынчангаш чадаг селгүүстээр болган хевирлиг бис.

ЛИНДА. Карлдың чолаачызы силерни чедирип каар, ындыг ийик бе, Карл?

КАРЛ. Мен база чолаачымны салыптым, эргимим, ынчангаш бис база чадаг селгүүстээр болган хевирлиг бис.

ГУСТАВ. Бодум хуумда аңаа дыка өөрүп тур мен, чүте дизе мындыг коргунчут байдалдыг кым-на удуп шыдаар боор.

ЛОРА. Эргимим, сен дыка чараш-тыр сен.

ГУСТАВ. Сен база, эргимим.

ЛОРА. Карл, Линда, силер дыка чараш-тыр силер.

ГУСТАВ. Бөгүн база дыка чараш кежээ болду. Кай, күспактап каайн!

Густав Карл биле Линданы кускактаар. Лора Карлды, оон Линданы чыттаар.

ГУСТАВ. Тамчыктыг хонар силер, Карл! Тамчыктыг хонар силер, Линда! Менди-чаагай, байырлыг.

КАРЛ. Байырлыг, Густав. Байырлыг, Лора.

ЛИНДА. Байырлыг, Густав. Че, Лора.

ЛОРА. Байырлыг, че.

Густав биле Лора чоруй баар. Карл стол чанынга шагжок кылаштап келгеш, сандайга олуруп аар. Линда ооң чанынга олуруп аар.

ЛИНДА. Кончуун-кончуун, черле мынчаар ижил чорбаан кижги мен, канчап ынчап барды, Карл?

КАРЛ. Шынын чугаалаар болза, мен сөөлгү катап университет доозуп турар кежээвисте мынчаар ишкен мен.

ЛИНДА. Аваңның бир-чылдаанын демдеглээр дээш, мынчаар ижил алганывыс база кайгап

ханмайн тур мен, ол боду болза арагага шуут дириг кара хөңнү чок ийик чоп. Канчап ынчап барды? Ооң кадында аваңны өлүрүп каан диис дугайында сээдең чугаазы дээш, бодаарымга, сен Густавче дыка-даа хорадаваан боор сен аа, Карл?

КАРЛ. Чүнү дээриң ол, Линда?

ЛИНДА. Аваңны диис өлүрүп каапкан деп Густавтың чугаалап турганы аамайзыг догааштырыг дугайында дээрим ол-дур ийин.

КАРЛ. Мээң авамны кым-даа өлүрбээн чүве-дир ийин, Линда, ол дириг кижги.

ЛИНДА. Карл!

КАРЛ. Мээң авам дириг кижги-дир, Линда.

ЛИНДА. Чүү деп турар кижги сен аан, Карл?!

КАРЛ. Мээң авам дириг – ол-дур мээң чугаалап турар чүвем, эргимим!

ЛИНДА. Өршээ-өршээ, Карл!

Карл туруп келгеш, үнер эжикче кылаштаптар.

ЛИНДА. Кай баарың ол, Карл?!

КАРЛ. Агаарлап алыин.

ЛИНДА. Мен мана, Карл, сени эдерейн.

Бажыңдан үне бээр, Линда ооң соондан чоруптар.

Караңгылаашкын.

Көргүзүг 4

Дун. Ресторанның кухнязы. Ресторанны шагда-ла хаапкан, ынчалза-даа кухняда чуп каан аяк-сава, паиш-сакпың, улуг-биче бижектер болгаш өске-даа аыш-чем кылыр үп-сапн аразында 5 кижги чыгып келген. Дөрт эр: Макс, Рудольф, Габриель, Матиас. Олар-биле аныяк кыс бар, ады Роза. Шупту улуг эзирик. Роза чүү-хөө кезер стол кырында олурап, ооң холунда шампанньыг кундага бар, ооң чанында база-ла шампанньыг кундага тудуп алган Рудольф турар. Ол дыка тендирип турар, ынчангаш ол бир холу-биле арыг сакпыңнар азып каан чинге кылагар трубадан туттунуп турар. Макс биле Габриель аяк чуур стол чанында сандайда олураптар. Габриелдин оң холунда ажыдып каан шампан шили бар, ол ону бодунга болгаш Макска кудуп алыр. Шампан кундагаларның эриин ашкаш, оларның идик-хевинче төктү бээр. Матиас, дыка коргунчуг тендирибишаан, улуг соодукчуга кылаштап келгеш, ооң эжиин ажыткаш, ооң иштин дыка үр көрүп турар.

РОЗА. Мээң шыдаар чүвемден хөйүнү кым-даа менден негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыр болзуңарза эки-дир, дээрги шииткекчи.

РУДОЛЬФ. Чугаалап турар чүвең каттырынчыын, каттырынчыын, кым ынча дээни ол?

РОЗА. «Мээң шыдаар чүвемден хөйүнү кым-даа менден негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыр болзуңарза эки-дир, дээрги шииткекчи!» - ону бөгүн дүшште көргеним, ады та чүү чүве, кинонун маадыры кыс ынча дээн.

РУДОЛЬФ. Каям, ам база катаптап көрөм, меңээ катаптап берем, катаптап көрөм че!

РОЗА. Мээң шыдаар чүвемден хөйүнү кым-даа менден негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыр болзуңарза эки-дир, дээрги шииткекчи.

РУДОЛЬФ. Каттырынчыын, Макс, чүү деп турар кижги чүвел, дыңнадың бе, дыка каттырынчыг эвес-тир бе?! Каям, ону ам база Макска дээш катаптап көрөм, ол даарта өгленир, оода бөгүн сөөлгү катап каттырып алыр ыйнаан.

РОЗА. Мээң шыдаар чүвемден хөйүнү кым-даа менден негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыр болзуңарза эки-дир, дээрги шииткекчи.

РУДОЛЬФ. Ооң чугаалап турар чүвезиниң каттырынчыын, каттырынчыын, дыңнадың бе, Макс?

Сөөлгү бот кежээнде каттырып ал, даарта сеңээ каттырынчыг эвес болур. Дыңнап тур сен бе? МАКС. Шүптү чүвени дыңнап тур мен.

ГАБРИЕЛЬ. Мен база шүптү чүвени дыңнап тур мен.

РУДОЛЬФ. Шынап, дыка каттырынчыг эвес-тир бе? Чүү деп кино чүвөл, көрүксеп тур мен?

РОЗА. Мен ону бөгүн кинофестивальга көрдүм, арай адын сагынмайн тур мен, иран кино-дур ийин, адын сагынмайн тур мен, иран режиссернун, фамилиязын сагынмайн тур мен, черле ынчаш ол кинодан мен чүглө бо сөстөрдөн өске чүнү-даа сактып албадым.

РУДОЛЬФ. Каям, ам база, ам база чугаалап көрөм, ам база чаа каттырып алыр-дыр, че даан че...

РОЗА. Мээң шыдаар чүвөмдөн хөйүнү кым-даа менден негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыр болзуңарза эки-дир, дээрги шииткекчи.

Рудольф каттырарын оралдажыр, ынчалза-даа чадап каар, ынчангаш ол мегелеп каттырар, арай-ла ооң каткызы меге болгаш дыка коргунчуг кылдыр дыңналыр.

РУДОЛЬФ. Кандыг кончуг каттырынчыг чүвөл! Ха, ха, ха... Дыңна даан, Макс, каттырынчыын! Ха-ха-ха!

Матиас ажык соодукчу же кайган алган турар.

МАТИАС. А чүте мен, Макс, кайда-даа кандыг-даа эът көрбөйн турар кижин мен?

МАКС. Чүте дизе.

МАТИАС. Чүте – чүте дизе?

МАКС. Чүте дизе.

МАТИАС. Чүү чүте дизе аан? Кайда-даа кандыг-даа эът көрбөйн тур мен деп тур ышкажыл мен, кайда-даа аан?

МАКС. Чүте дизе бо вегетариан ресторан-дыр.

МАТИАС. Ындыг бе? Ол чүү дээн чүвөл ынчаш?

МАКС. Мында эът чок, турбас-даа дээни ол-дур. Чүте дизе бо вегетариан ресторан-дыр.

МАТИАС. Солун-на чүве-дир, мында чүнү канчап турар вегетариан ресторан чүвөл бо?

МАКС. Чүте дизе... Бис мээң ада-иемниң ресторанында улус-тур бис ийин. МАТИАС. Ынча дээрге-ле билдингир болур бе?

МАКС. Ынча дээрге-ле билдингир болур.

МАТИАС. Чүү билдингир болур? Чүү-даа билдинмес чүве-дир. Эът кайыл, Макс?

МАКС. Билдингир эвес-тир бе, мээң ада-ием вегетарианнар, олар вегетарин ресторан ажыдып алган деп... Вегетариан ресторанта кандыг-даа эът турбас чүве-дир. Билдингир эвес-тир бе.

МАТИАС. Хензиг-даа эът чок ресторан кымга херек чүвөл?

МАКС. Ол эът чивес кижилерге, ве-ге-та-ри-аннарга херек.

МАТИАС. А эът чивес кижилер кымга херек чүвөл?

ГАБРИЕЛЬ. Бурган Башкыга, Матиас. Бурган Башкыга эът чивес кижилер херек. Бурган эът чивес кижилерге ынак, а эът чиир кижилерни ол эрлик оранынче чорудуптар.

РОЗА. Меге чүве-дир.

ГАБРИЕЛЬ. Шын чүве-дир.

РОЗА. Меге чүве-дир.

РУДОЛЬФ. Сен аан, чаңган кижин, чүү шын, чүү меге дээрзин канчап билир кижин сен?

РОЗА. Чаңган-даа болгай-ла мен, чогуум чүү шын, чүү меге дээрзин билир кижин мен.

РУДОЛЬФ. Кайбын?

РОЗА. Чуртталгадан.

РУДОЛЬФ. Кандыг чуртталгадан? Чаңган чуртталгадан бе?

РОЗА. Кинолаар кижин мен.

РУДОЛЬФ. А, ынчаарга билдине берди!

Матиас ажык соодукчу чанында, ооң иштин бакылавышаан хевээр.

МАКС. А силер чүү дээш чаңган эккелгениңер ол?

МАТИАС. Чиир дээш.

МАКС. Бээр кымны-даа эккелген херээ чок деп силерге чугааладым чоп, бо дээрге мээң ада-иёмниң рестораны ышкажыл, барып-барып чаңган эккелген силер аан!

РУДОЛЬФ. Бөгүн сээң сөөлгү бот кежээң ышкажыл, Макс. Шүптү эрлер чыгып келген-дир бис, шүптү эрлер чыылган черге чаңган кыс чок канчап болур чүвөл?

МАКС. Мен силерни чаңган кыс эккелиңер диведим, артында-ла ада-иёмниң ресторанынче. ГАБРИЕЛЬ. Соксап көрөм, Макс, ынакшылга кайда-даа чер бар болгай, ылаңгыя вегетариан ресторанга.

МАТИАС. Мен эът чиксеп тур мен, ынчангаш силерге саналым болза, бо чаңганны шак бо сковородкага быжырып чиилиңерем че.

Матиас соодукчуну хаггаш, улуг сковородка азып каан ханага кылаштап кээр. Матиас ханадан сковородканы ап чадап турар.

РУДОЛЬФ. Корта-кортпа, сени ам кым-даа базынмас, мен сени камгалаар мен.

РОЗА. Ынакшылдан бисти кым-даа камгалап ап шыдавас чүве-дир ийин, чараш Гульбахар.

РУДОЛЬФ. Чүнү, чүнү?

РОЗА. Бөгүн көргөн кинодан база бир сөстөр-дир ийин. Согур душ бооп угаанымга кирип келди.

МАКС. Бээр чүте чаңган эккелген силер, бо дээрге мээң ада-иёмниң рестораны ышкажыл, чоруй барзын?!

ГАБРИЕЛЬ. Аңаа ынак болур дээш, Макс.

МАТИАС. Чиир дээш.

Матиас ханадан сковородканы ап алыр, ынчалза-даа ол ооң бодап турганындан артык аар болур, ооң деңзизин угбайн, Матиас аткаар каш баскаш, ооргазынче кээп дүжер.

МАТИАС. А! Адаң бажы... секти...

МАКС. Дириг сен бе, Матиас?

МАТИАС (*шалада чыдар*). Сээң бо вегетариан рестораның дээрге чорбас чүве-дир!

МАКС. Мээң ада-иём дугайында ындыг чүте чугаалава!

ГАБРИЕЛЬ. Ол сээң ада-иём дугайында эвес, а ресторан дугайында чугаалап тур ышкажыл.

МАКС. Дөмей-ле.

Матиас туруп кээр, ол сковородка тудуп алган.

МАТИАС. Шүптү вегетарианнар дээрге бүдүү фашистер-дир. Анаа кижиги эът чивейн барып шыдавас, ону чүгле чүдек-бужар кижилер кылыр.

Макс Матиаска кылаштап кээр.

МАКС. Мээң ада-иём чүдек-бужар эвес улус.

МАТИАС. Ынчаарга чүте эът чивес улус чүвөл?

МАКС. Чүте дизе вегетарианнар болгаш.

МАТИАС. Дөмей чүве-дир.

МАКС. Чүүү дидиң?!

Макс холун арнып, Матиастың арнынче шанчар деп баар, ынчалза-даа ол сковородка-биле достунуптар, Макс бар-ла күжү-биле сковородканы шанчар. Макс аарышкыдан алгырыпкаш, холун силгип-силгип, дүрүже бергеиш, шалаже кээп дүжер. Габриель алгырыпкаш, Матиасче

шурай бээр.

ГАБРИЕЛЬ. Ааааааа!!!

Габриель Матиасты аңдара идиттер, олар кайызы-даа кухняның ыраккы азынчы ужуп чорупкаш, орук ара сакпыңнарлыг болгаш аяк-савалыг столга дээптер, олар шутту шалаже каңгырадыр кээп дүжер. Габриель биле Матиас аби-чемниг хааржактарлыг столче аңдарлы бергеи, столга чуукталып, бар-чок хааржактар биле пакеттерни аңдарып каар, боттары база шалаже кээп дүжерлер. Аңдарлы бергеи, кайызы-даа алгырыпкаш, ыит чок баарлар.

Шыпың анаар, ол шыпың өттүр чүгле Макстың човууртааны дыңналыр.

РУДОЛЬФ. Адың кымыл, Роза?

РОЗА. Мээң адымны Роза дээр.

РУДОЛЬФ. Чаңган эвес туруңда, шын адыңны кым дээрил?

РОЗА. Мээң адым черле Роза.

РУДОЛЬФ. Чаңган эвес тургаш, амгы дег Роза сен бе?

РОЗА. Мен кезээде Роза мен.

РУДОЛЬФ. Чиктиин аа.

РОЗА. Ынакшылдан бисти кым-даа камгалап шыдавас, чараш Гульбахар.

Макс шаладан туруп келгеш, тендирбишаан, арага аймаа турар столга кылаштап кээр. Макс суглуг шилди туткаш, ооң чартыы чедир ижиттер. Габриель биле Матиас миннип келгеш, бот-боттарынга турарынга дузалажыр. Туруп келгеш, аяар, тендирбишаан, Макстың столунче углаптарлар. Олар Макска чедип кээрлер, Макс Матиаска суглуг шилди сунар, Матиас ижиттер. Артын калган сугнуң дөгerezин ижиткеиш, Матиас шилди кыдыынчы шываданкаш, Макска чоокишулап кээр. Олар куспактанчып алыр. Габриель өске шилде сугну ижит алыр.

РУДОЛЬФ. Өртээң кажыл, Роза?

РОЗА. Мээң өртээмни билир-ле болгай силер – кижжи бүрүзүнден шакта бежен евро. Ойт, шынап, бис мында үш шак болуп тур бис, удавас чанар мен.

РУДОЛЬФ. Чүте бодуңну көңгүс үнелевес сен, Роза?

РОЗА. Хөйнү төлөп бээр болзуңарза, эки-дир, удурланмас мен.

РУДОЛЬФ. Чүте бодуңну көңгүс үнелевес сен, Роза? Чүте аан? Чүте?!

РОЗА. Ынакшылдан бисти кым-даа камгалап шыдавас, чараш Гульбахар.

РУДОЛЬФ. Мээң айтырыым: чүте бодуңну көңгүс үнелевес сен, Роза?

РОЗА. Мээң шыдаар чүвемден хөйнү кым-даа менден негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыр болзуңарза эки-дир, дээрги шииткекчи.

РУДОЛЬФ. Даарта дораан, кинофестиваль төнмээнде, ол кинону барып көрүп алыр мен. Сен кинолаар сен бе, Габриель?

ГАБРИЕЛЬ. Мен ынчалдыр-ла кинода мен.

Макс биле Матиас бот-боттарындан ырай бээр. Макс стол артынга олуруп алыр, Матиас ооң чанынга олуруп алыр. Габриель Роза биле Рудольфка чедип кээр.

ГАБРИЕЛЬ. Арагага ынакшыл дээрге ава кижиниң төлүнге ынакшылы дег ынакшыл-дыр. Ламаның Бурганга ынакшылы ышкаш аан. Ол база-ла шак-ла ындыг ынакшыл-дыр. Маактыг далганга ынак болуру дээрге-ле, чоок кижиге ынак болуру ышкаш чүве-дир. Чигирзиг чемнерге ынакшыл Бурганга ынакшыл-биле дөмей. Быжырган эътке ынак болуру биле Иисуска ынак болуру – чаңгыс ол-ла чүве-дир. Кол-ла чүве ынак болур херек!

РОЗА. Мен база силер ышкаш ынча деп бодап тур мен.

ГАБРИЕЛЬ. Мен эвес, а мээң акым ынча деп бодап турар. Мээң акым лама, ынчангаш мен ооң бис дээрге ынакшыл-дыр бис деп чугаалаарын үргүлчү дыңнаар-дыр мен. Сен ынакшыл, ол ынакшыл, Макс биле Матиас, олар база, олар база ынакшыл-дыр. Мээң акым ынча дээр, ол католик лама кижги, ол ынча дээр кижги.

РОЗА. Мен Бурганга бүзүрээр мен.

ГАБРИЕЛЬ. Бурган дээрге ынакшыл-дыр, чаан дээрге ынакшыл-дыр, торт дээрге ынакшыл-дыр, деге-күске дээрге ынакшыл-дыр, Бен Ладен дээрге ынакшыл-дыр, чаңган дээрге ынакшыл-дыр. Шупту чүве ынакшыл-дыр. Мээң акым ынча дээр чорду.

РУДОЛЬФ. Чүнү-ле чулчуруп турар кижги сен аан, Габриель, сээң акың ынча деп шыдавас, кандыг-даа лама ынча деп шыдавас, ол чүү деп ыңдыг чүвел. Мээң билирим ламалар кажан-даа «чаан дээрге ынакшыл-дыр» дивес. Чаңгыс-даа лама ынча деп шыдавас.

ГАБРИЕЛЬ. А мээң акым ынча дээр чорду.

РУДОЛЬФ. Чиктийн аа. Мен бодаарымга, сен бистиң мурнувуска көөргеттинер дээш бо хамык чүвени өжегерээн чогаадып турар хевирлиг сен. Сээң акың кижги албас, ыт чивес мындыг херекчок чүвени чугаалап турган деп бүзүревес мен.

ГАБРИЕЛЬ. А бир эвес олче долгапкаш, айтырыптар болзувусса?

РУДОЛЬФ. Сокса че, бис кымче-даа долгавас бис, дүн ортузу ышкажыл.

ГАБРИЕЛЬ. Мээң акым – католик лама – шупту чүве, шупту-шупту чүве ынакшыл-дыр деп чугаалаар. Сакпыңнар, бижектер, көге-бугалар, өдектер, арага, куску, Иисус, Ангелдер, саат, акша, эзирик чаңган, чыдыг хирлиг уктар – ол шупту ынакшыл-дыр. Мээң акым – католик лама – ынча дээр кижги.

МАТИАС. А ол, канчап билир, солуннарда бижип турар ол бичии оолдар дуурайлаар кижилерге хамаарышпас бе?

ГАБРИЕЛЬ. Сен чүл, мени акызын дора көрдүрүп алган турар кижги деп бодап тур сен бе?

Габриель Матиасче коргунчуу аажок апарган кылаштаар, оларның аразынга Макс туруптар.

МАКС. Оожум, оожум. Габриельдин кандыг-даа акызы чок, баштактанып турары ол-дур.

МАТИАС. Мен ооң акызы чок деп билир болгаш, бодум база баштактанып тур мен.

Матиас биле Габриель ийи тарай бээр.

ГАБРИЕЛЬ. Мээң акым бис шупту бурганның сымыраныын чүрээвиске дыңнап каар ужурлуг бис деп чугаалаар кижги. Кижги бүрүзү Бурганның сымыраныын чүрээнге дыңнап каар ужурлуг. Мээң акым...

МАТИАС. Сээң кандыг-даа акың чок чүве-дир, ыттава.

ГАБРИЕЛЬ. Сен бурганның сымыраныын бодунунуң чүрээнге дыңнап каар ужурлуг сен, мээң акымның сеңээ дамчыт дээн сөстери ол-дур.

МАТИАС. Мирит!

РОЗА. Мен ооң чүнү чугаалап турарын билир мен, ол мирит эвес кижги. Мен Бурганның сымыраныын чүрээмде дыңнап тур мен. Үргүлчү эвес, чогул чамдыкта дыңнаар-дыр мен.

РУДОЛЬФ. Сен дээрге чаңган ышкажыл сен, Роза, сен ынчаар чугааланып шыдавас сен.

РОЗА. А мен дыңнап тур мен ийин. Шын сөзүм, Бурганның сымыраныын чүрээмге чамдыкта дыңнап каар-дыр мен.

РУДОЛЬФ. Чаңганнар чүге ыңдыг кончут чүдүүр болур чүвел аан?

ГАБРИЕЛЬ. Мээң акым, католик лама, кижги бүрүзү оода чаңгыс катап Бурганның сымыраныын чүрээнге дыңнаан, арай чүгле ынча деп миннир улус-ла ховар деп чугаалаар кижги.

МАТИАС. Сээң кандыг-даа акың чок-ла болгай, чүнү мегелеп турарың ол.

ГАБРИЕЛЬ. Бис шупту Бурганның сымыраныын чүректеривистие дыңнап турар бис, ынчалза-даа ону чажырар улус-тур бис ийин, боттарывыстан безин ону чажырар аан.

РОЗА. Ол шын, ол шын, акың кончут шын чугаалаан-дыр.

МАТИАС. Ча-чаа, ооң кандыг-даа акызы чок-ла болгай, чүнү чугаалажып турар улус бис?!

МАКС. Мээң душтуум кыс база ол сымыраныгны дыңнап турар деп, мээң ада-ием база меңээ Бурганның сымыраныын чүректеривиске бо-ла дыңнаар-дыр бис деп үргүлчү хөөрээр улус.

МАТИАС. Ынчанмайн канчаар, олар дээрге вегетарианнар ышкажыл, олар оон артык чүвелерни дыңнап болур.

МАКС. Ындыг-даа болза, мен-даа, мээң душтуум кыс-даа — кайывыс-даа вегетарианнар эвес-ле болгай бис, ол хирезинде бис база ону дыңнап тур бис, чеже-даа эът чиир болзувусса.

МАТИАС. Чүнү дыңнап турар улус силер, Макс?

МАКС. Чүректеривисте Бурганның сымыраныын.

ГАБРИЕЛЬ. Чүректеривисте Бурганның сымыраныын шупту дыңнап турар улус-тур бис ийин, чүгле харын ону боттарывыска безин билинмейн чоруур бис.

МАКС. Мен ам чаа билиндим. Мен база, чеже-даа Бурганга бүзүревес, чеже-даа эът чивес болзумза, чамдыкта Бурганның сымыраныын чүрээмге дыңнай бээр-дир мен.

РУДОЛЬФ. Че харын, ыңдыг төлээде, мен база Бурганга бүзүревес кижжи мен. Ылаңгыя католик ламаларның чугааларынга шуут бүзүревес мен, сээң акыңны хомудадыр дивейн тур мен, Габриэль.

МАТИАС. Ооң акызы чок.

РУДОЛЬФ. Акызы чок деп билир кижжи-дир мен ийин, чүгле харын херектиң ужуру болза ында эвес, а мээң база, чеже-даа Бурганга бүзүревес болзумза, Бурганның сымыраныын чүрээмге чамдыкта дыңнай бээримде чүве-дир ийин.

РОЗА. Ийе-ийе. Чамдыкта дыка тода болгулаар чүве. Акың шын-дыр.

РУДОЛЬФ. Ийе-ийе, акың шын-дыр!

МАТИАС. Силер чүү, кижжи төөредип турар улус силер бе, ооң акызы чок-ла болгай, чок кижжи канчап шын боор чүвел? Чүнү-ле мында чугаалажып турар улус силер аан?!

МАКС. Дыңна даан, Матиас. Мында шупту эжишкилер-дир бис, ынчангаш ажыы-биле чугаалажылыңар. Бис шуптувус, ында-хаая-даа болза, чүректеривиске Бурганның сымыраныын дыңнап чоруур бис, ынчангаш бистиң мында чүнү чугаалажып турарывысты билбейн турар кижжи бооп мегеленген-даа ажыы чок. Сен база ону дыңнап турар мен деп билин даан?

МАТИАС. Мен дээрге улуг кижжи-дир мен.

ГАБРИЕЛЬ. Херектиң ужуру ында чүве-дир ийин харын, эш. Мээң акым, католик лама, кижжиниң өзүп турарының бирги демдээ болза ол кижжиниң бодунуң чүрээнге Бурганның сымыраныын дыңнап эгелээнинде деп чугаалаар кижжи. Чаш уруглар ону дыңнава. Олар ам-даа боттарын безин дыңнаалавайн турар, олар ынчалдыр-ла аас-кежиктиг. А бис ам безин бисти долганган өртемчейден аас-кежик тып чадап чоруур бис, ынчангаш чылдан чылче карактарывысты улам шийип, боттарывысты, иштиviste бар чүвевисти, дыңнап чоруур бис, ынчан харын бис Бурганның сымыраныын чүректеривиске дыңнап каар бис.

РОЗА. Мен чүрээмге Бурганның сымыраныын эртеннерде, ажылдан келгеш дыңнаар чордум.

РУДОЛЬФ. Оон өске ажылдап турар чериң бар бе?

РОЗА. Чок. Ажылым чүгле бо-дур. Арай-ла шылаанымдан, бажыңымга келгеш шаг чок болур мен, орунче кээп дүжер мен. Ынчан харын чүрээмге Бурганның сымыраныын дыңнап каар мен.

МАКС. Габриэль, сээң акың дыка дидим кижжи-дир, ол хамык чүвени ол-ла езугаар чугаалаар кижжи-дир, ол бистиң чугаалаарындан коргар чүвевисти чугаалап чоруур кижжи-дир. Бис шупту Бурганның сымыраныын чүректеривисте дыңнап чоруур бис, арай-ла ыңдыг деп минниринден ыядыр-дыр бис. Бодаарымга, Матиас база ону дыңнап турар хевирлиг. Че, Матиас, че даан, мени шын чугаалап тур деп чугаала даан.

МАТИАС. Арай-ла көңгүс утка чок чүве-дир.

ГАБРИЕЛЬ. Кортпа даан, бис ол дугайында кымга-даа чугаалавас бис.

РУДОЛЬФ. Сээң ажылыңда кым-даа, чеже-даа шупту дыңнап турар болза, сени чүрээнде Бурганның сымыраныын дыңнап чоруур деп билбес-даа болур.

МАТИАС. Силер шуут чырбайтыр ижип алгаш, сээдеңней берип-тир силер.

МАКС. Бис чырбайтыр ижип алгаш, сергек угаанныг тургаш миннип шыдавас чүвелеривисти

боттарывыска миннип алдывыс.

МАТИАС. Чүглө сактып алыңар, даарта мен чүте-даа чөпшээрешпес мен.

РУДОЛЬФ. Бис база.

ГАБРИЕЛЬ. Мен ынчанмас мен. Мен акымның үзел-бодалынга шынчы болуп артар мен.

МАТИАС. Сээң акың чок.

ГАБРИЕЛЬ. Оон чүү ынчаш?!

МАКС. Че даан, Матиас, ынчавыт даан, сен база чүрээмде Бурганның сымыраныын дыңнап тур мен деп билин даан.

МАТИАС. Ча-чаа, силер дээрге шупту чорбас чүвелер-дир силер.

МАКС. Ийе, чорбас чүвелер бис, ынчалза-даа бис чүректеривисте Бурганның сымыраныын дыңнап чоруур бис, сен база ону дыңнап чоруур сен, чүглө харын ындыг деп оода хензиг-даа када болза минниринден коргар-дыр сен.

ГАБРИЕЛЬ. Че, Матиас.

РУДОЛЬФ. Эшпизиве, амаа, думаа-халаң болба даан.

МАТИАС. Чүнү, чүнү?!

РУДОЛЬФ. Эр бол даан, Бурганның сымыраныын чүрээмде дыңнап чор мен деп билин даан.

Матиас шупту улусче кайгавышаан, дыка кызып боданып турар.

МАТИАС. Че харын.

МАКС. Чүү че харын? Үндүр чугаала че.

МАТИАС. Чүнү чугаалаар?

МАКС. Аамайзыва даан, Матиас. Бурганның сымыраныын чүрээмде дыңнап чор мен деп үндүр чугаалавыт даан.

МАТИАС. Бурганның сымыраныын чүрээмде дыңнап чор мен. Кончуун-кончуун, бөгүн ышкаш шагда ояар ишпээн-дир мен.

ГАБРИЕЛЬ. Ол-ла-дыр, көрзүңзе, кайы хире белен-дир.

МАКС. Мен, банкыда операция менеджери, чүрээмде Бурганның сымыраныын дыңнап тур мен. Бо дээрге баштак эвес-тир. Даарта өгленирим ол — бо база кандыг-даа баштак эвес-тир, ынчангаш Бурганның мээң чүрээмде сымыраныы эвес болза, бо өртемчейден шагда-ла талыйтыр чоруптар ийик мен.

МАТИАС. Че харын, че, мен база ону дыңнап тур мен, чеже-даа силерниң ол Бурган дугайында чугааларыңарны херекке-даа албас болзумза. Силерниң Бурганыңарны херекке-даа албас кижидир мен ийин. Чүглө харын мен ол сымыраныгны, ол сымыраныгны дыңнап тур мен. Мен Бурганның сымыраныын чүрээмде дыңнап тур мен. Ол Бурган мээң иштимде сымыранып-ла, сымыранып-ла тур.

РУДОЛЬФ. Мен Бурганның сымыраныын эртеннерде, ол чорбас алгырар-шак эдер бетинде каш минута бурунгаар дыңнаар чордум. Мен ол коргунчут шак алгызын каш минута мурнай оттуп келгеш, ам база ол-ла чорбас офисче баар мен, ам база хүнзедир бадыр ол чорбас телефон-биле долгажыр мен, ам база ол хамык чорбас арыннарны көөр мен деп бодап чыткылаар мен, шак ол ынчан мен чүрээмге Бурганның сымыраныын дыңнап эгелээр чордум.

ГАБРИЕЛЬ. Мээң акым, католик лама, Бурган биске кажан-даа, кажан-даа сымыранмайн барбас деп чугаалаар кижиди. Ол хензиг-даа доктааш кынмас. Мен база билир мен, чүте дизе мээң чуртталгамда чүү-даа чүве меңээ ужур-утка эгидип шыдавайн баар хүннер турар. Чүү-даа чүве меңээ ужур-утка эгидип берип шыдавас. Чүү-даа чүве меңээ ужур-утка эгидип берип шыдавас, чүглө Бурганның сымыраныы...

МАТИАС. Чүглө Бурганның сымыраныы де даан.

ГАБРИЕЛЬ. Чүглө Бурганның сымыраныы! Ыы дег, Бурганның сымыраныы.

РОЗА. Ийе-ийе-ийе! Чүте дизе кажан Ол меңээ сымыранып турда, меңээ база сактырымга, Ол ыглап турар ышкаш болур чорду.

МАКС. Ийе-ийе, Ол ыглап турар.

РУДОЛЬФ. Шын, ийе. Бурган мээң чүрээмде ыглап тур — ол дээрге-ле Ооң сымыраныы-дыр.

МАТИАС. Ийе, Бурганның мээң чүрээмде сымыраныбы, шынап-ла ыы-дыр, ыы-дыр.
 ГАБРИЕЛЬ. Оожум! Бурганның чүректеривисте сымыраныбын дыңнап болур өй чедип келди.
 Шупту бээр келиңер. Чүнү-даа чугаалавайн, анаа бээр чедип келиңер.

Шупту кухняның ортузунга чыгып келгеш, куспактанчып алыр.

ГАБРИЕЛЬ. Мээң акым, католик лама, Бурганның сымыраныбын катчып алгаш суг дыңнаар болза дыка ажыктыг деп чугаалаар кижги. Куспактанчып алыбылыңар. Оожум! Ниити чүрээвисте Бурганның сымыраныбын дыңнаалыңар.

Шупту куспактанчып алган ыыт чок турар. Шыпшың анаар. Кым-даа кандыг-даа ыыт-дааш үндүрбес. Кезек болганда бир-ле кижги ишикниги эгелээр, ол дээрге Роза ыглап турар болур. Кезек каш секунда болганда, Рудольф ыглап эгелээр, ооң соонда Макс ыглап эгелээр, оларның ызызынга Габриель биле Макстың ызызы катчыптар. Шупту кухняның ортузунда куспактанчып алган ыглажып турар. Дүн. Шыпшың өттүр дөрт эзирик эр биле бир эзирик херээженниң ызызы дыңналып турар, ол Бурганның сымыраныбы-дыр.

Караңгылаашкын.

II КӨЖЕГЕ

Көргүзүг 1

Дүнеки кудумчу. Шагда-ла хаапкан бир ресторанның чадазында Марта олурар. Үпчү боду каткан малгаи. Марта бажын халайтыпкаш, думчуктап чулчуруп олурар. Густав биле Лора кирип кээр. Олар Мартаның чаны-биле эртип бар чыткаш, хенертен доктаай бээрлер. Густав Лораны каапкаш, Мартаның уунче каш базым кылыр.

ГУСТАВ. Силерге дуза херек бе?

Марта бажын оожум көдүргеш, Густавче элдепсинип кайган олурар.

ГУСТАВ. Мени дыңнап тур силер бе, кандыг-дыр силер?

МАРТА. Экии.

ГУСТАВ. Экии. Кандыг-дыр силер деп тур мен?

МАРТА. Экии. Чажыт ажыдып тур мен. Мен силерге ынак-тыр мен.

ГУСТАВ. Ындыг бе?

МАРТА. Ийе! Мен силерге ынак-тыр мен.

ГУСТАВ. О! Кайгамчык чүве-дир аа!

МАРТА. Мен силерге ынак-тыр мен.

ГУСТАВ. О, кайгамчык-тыр! Ындыг миннишкин черле манавадым, миннип каайн.

Густав Мартага кылаштап кээр.

ЛОРА. Канчап бардың, Густав? Ону канчаар кижги сен, чанаалы че?!

ГУСТАВ. Мана шүве, Лора, мен, бодаарымга, меңээ ынак херээженге дужа бердим ышкаш.

ЛОРА. Чүнү чугаалап турар кижги сен, Густав? Сокса че, ону чоор сен, чанаалы, дилеп тур мен.

ГУСТАВ. Өршээп көр, Лора, ынчалза-даа бо уруг-биле мээң арамда ам чаа болган чүве соонда канчап чоруй баар кижги мен аан?

МАРТА. Мен сеңээ мону чугаалаар дээш манап турдум, мен сеңээ ынак-тыр мен.

ГУСТАВ. Кара кайгамчык чүве-дир аа?! Канчап ынчап барды? Арай-ла, кадайлыг-дыр мен.

МАРТА. Кадайың чүнү-даа билбес, ол удуп чыдар.

ГУСТАВ. Чок, мээң кадайым бо, удувайн тур.

МАРТА. Удуп чыдар кижги-дир.

ГУСТАВ. Чүнү чугаалап турарыңны билеп турар-даа ышкаш мен. Удуп чыдар кижидир. Оон чүү?

Марта туруп келгеш, тендирбишаан, Густавка чедип келгеш, удур туруп алып. Густав биле Марта бот-боттарыңче көрүп алган турарлар.

ЛОРА. Бо канчап турар кижиди сен, Густав, сээдеңней бердиң бе? Ону чүгө тендирип турарың ол, угааны багай уруг ышкажыл! Көрбейн турар кижиди сен бе? Ону чоор сен, чоруулу че, доңа бердим, чаныксай бердим, Густав!

ГУСТАВ. Мана даан, Лора. Бодаарымга, меңээ ынак херээженге дужа берген хевирлиг мен, өршээп көр.

Лора Густав биле Мартага кылаштап кээр.

ЛОРА. Чанаалы че, Густав, кижиди ынчап турба, чүнү канчапкан кижиди мен? Чоруулу че. Силер база соксап көрүңерем шүвө?

МАРТА. Шыдапас мен, мен силерниң ашааңарга ынак мен.

ЛОРА. Өршээзинде, коргунчуун! Густав, бо дээрге аарыг уруг-дур, сен аңаа дузалап-даа шыдапас сен, чоруулам, өршээп көрөм.

Лора Густавтың куртказының чеңинден тыртар, Густав Лораны бодундан оожум идиптер. Густав биле Марта, бот-боттарыңче кайгажып алган турар.

ГУСТАВ. Адыр шүвө, Лора. Мында чүү болуп турарың көрбейн турар кижиди сен бе?

ЛОРА. Мында чүү болуп турарың кончуг эки көрүп тур мен, сээң мени кочулап турарыңны көрүп-ле тур мен, арай чүгө чүнү канчапкаш, мындыг хамаарылгаңны ажылдап алган кижиди боор мен, ону билбейн тур мен?

Густав биле Марта бот-боттарыңче кайгажып алган хевээр.

ГУСТАВ. Адыр даан, Лора.

МАРТА. Мен сээң ашааңга ынак-тыр мен, Лора. Ол дээрге мээң бүгү чуртталгамда манап келгеним эр-дир.

ГУСТАВ. Кайгамчык чүвө-дир аа?! Бо чүвө ыяап-ла бөгүн болу бээр деп бодавайн чордум. Адың кымыл?

МАРТА. Марта. Мени Марта дээр, а сени Густав дээр, билер мен. Мен сеңээ ынак мен, Густав.

ГУСТАВ. Шынын чугаалаар болза, ону черле манавайн чораан-дыр мен. Дыка үр бодап келгеним чүвө бо-дур деп көрүп тур мен. Бо дээрге мээң дыка үр бодап келгеним чүвө болгай, шын ийик бе?

МАРТА. Шын ийе, ол-дур, Густав.

ЛОРА. Өршээзинде, чүгө мени ынчап турар кижиди сен аан, Густав? Сеңээ даарта дыка ыядынчыг болур болгай. Дилеп тур мен, доктаап көрөм, бо бүгүнү соксат че, Густав, чанаалы!

МАРТА. Ынакшыл дээрге сээң мага-бодунуң клетка бүрүзүнүң оттуп кээри-дир. Ынак эвес болзуңза, удуп чыдарың ол. А ынак чорааш, уйгу-дүштен оттуп кээр сен, бүдүн өртемчей сеңээ мооң мурнунга эскербейн чорааның күчү-күш-биле дола берген ышкаш сагындырар. Мен сеңээ ынак-тыр мен, ол дээрге мен ам удувайн турар мен дээни ол-дур, ол дээрге мен ам чаа-ла чаа бүрүн чуртталганы чурттап эгелеп турарым ол-дур дээни ол-дур. Сээң ынакшылың мээңии-биле катчып тур, өртемчейде ынакшыл көвүдеп-ле, көвүдеп-ле тур.

ГУСТАВ. Шын-дыр! Мээң чүрээмде, мээң мага-бодумда бир-ле чүвө, бир-ле билдинмес күчү-күш оттуп тур, ол улам көвүдеп-ле, көвүдеп-ле тур. Ол шупту чүвени өскерттип турар-дыр. Ол шупту чүвени иштинден-даа, даштындан-даа өскерттип турар-дыр. Сээң ынакшылың мээң ынакшылымны оттуруп тур, ол бүгү дашкаар үнүп, арткан шупту улустуң ынакшылын оттуруп

тур!

ЛОРА. Силер чүү, сээдеңнеп калган улус силер бе, чүнү чугаалап турарыңар ол? Кайыңар-даа дембээреп турар улус ышкажыл силер! Сээң база, Густав! Адыр-адыр, мен ам «Дүрген дузаже» долгаптайн, ол халдып кээрге, силерни тускай эмнер-биле сыкыртыштар, оон орталанып кээр силер.

Лора сумказының иштинден мобилдиг телефонун дилеп эгелээр.

МАРТА. Шак бо өйдөн эгелээш мээң чуртталгамда болушкуннар шупту бир өске көстүп турар апарды, чүте дизе мен мени долганган шупту-ла чүве ынакшылда деп билир мен. Мен ону эскербейн чораан-дыр мен, чүте дизе ынак эвес чораан мен. Мен бодаарымга, мени долгандыр чүгле мыяк, чүгле ажыг-хинчек турган-даа ышкаш. Мен чүгле мыяк көрүп турган мен, бодаарымга, бо бүгү чурт мыяк ышкаш турду. Эш-өөрүм, өңүктөрүм шупту-ла мыяк ышкаш олар үргүлчү-ле база мыяк дугайында чугаалашкан, шупту чүве куску ышкаш, бүдүн өртемчей куску ышкаш турган. Каяа-даа баарымга, хөңнүм булганыр, ада-ием кымга-даа ынак эвес, таныжым оол мелегей чүве турган, кайда-даа кандыг-даа чуртталга чок ышкаш, шупту чүве өлүт, шупту-ла чүве бир-ле пластиинден азы пластмасстан кылып каан-даа ышкаш, кымда-даа чуртталга чок, кым-даа чүнү-даа сеткивейн чоруур, кым-даа кол чүвени, чүү болуп турарын сеткивейн турар ышкаш боорга, мен чүте бо резин өртемчейде чүгле чемненир, сикчиир, удуур пластик кижилер-биле чурттаар ужурулут кижини мен деп бодап чораан мен. Мен ол бүгүде хензиг-даа ужуру-утка чок деп бодап чораан мен, а ам ужуру-утка бар деп көрүп тур мен, Густав. Ужуру-утка ынакшылда-дыр, Густав. Ужуру-утка ынакшылда-дыр, Густав. Мен ам сеңээ дужа бердим, Густав, бо бүгүде кол чүве – ынакшыл-дыр деп билип кааптым, чүте дизе бо бүгүде ынакшыл бар болуп турар ышкажыл. Чүте дизе чуртталга дээрге-ле ынакшыл-дыр. Чуртталга дээрге ынакшыл болуп турар ышкажыл. Ынакшыл дээрге-ле чуртталга болуп турар ышкажыл. Ынак болзуңза, чурттап турар сен, ынак эвес болзуңза, удуу чыдар сен азы мыяк иштинде чурттап чоруур сен. Өртемчей аан, кандыг бар-дыр, кезээде ындыг чүве-дир ийин, кол-ла чүве ынак болуп шыдаар-шыдавазыңда. Өртемчейниң кандыбызы хамаанчок, сээң ынак болуп шыдаар-шыдавазың чугула. Чуртталганың кандыбызы хамаанчок, чүгле ынакшыл чугула. Чүгле ынакшыл чугула, оон өске чүү-даа эвес. Ынак болзуңза, чурттап турар сен, ынак эвес болзуңза, анаа херекчок пенопласт бузундузу-дур сен, ол-ла. Бир болза ынакшылда сен, азы болза мыякта сен, мени билип тур сен бе, Густав?

ГУСТАВ. Мен сени бүдүнге, эчизинге чедир билип тур мен, ынаам. Ужуражы бергенивисте-ле, сен меңээ ынак сен деп дыңнап кааш-ла, бодум база сеңээ сеткилим ажыткаш-ла, ол-ла дораан ону билип кааптым. Мен ам бежен үш харлыг мен, бүгү чуртталгамны мен, сактырга-ла мени долгандыр хамык улус удурланыкчыларын мегелээр деп чадажып турар кылдыр чурттап кагдым, мен бодаарымга, мени долгандыр бо-ла хамык шупту ынакшыл дээрге-ле чүгле ашак-кадайның аразында сикчири биле мегележири деп бодап чордум. Ынакшыл дээрге сигиш биле меге-дир, ол-дур, мээң бодап чораан чүвем. А ам, сеңээ ужуражы бергеш, Марта, мен ынакшыл дээрге езулут шын дириг болуксаар күзел-дир, ынакшыл дээрге чуртталга-дыр деп билип кагдым, Марта. Бис, ниитиледе шупту кижилер, чурттаксап чоруур бис, канчаар-даа чугаалаарывыска, шупту чурттаксап чоруур бис. Ынчап кээрге, шупту ынакшыл күзеп чоруур-дур бис, Марта. Бис шупту ынакшыл күзеп чоруур бис, Марта. Бис ол дугайында чугаалап шыдавас бис, чүте дизе бисте ону чугаалап чаңчыкпаан, чүте дизе бис ону хөлүн эртир уян, хөлүн эртир чиик, хөлүн эртир кымга-даа билдингир деп санап чаңчыккан бис. Чогум херек кырында ону кым-даа билбес, Марта, чүте дизе кайывыс-даа езулут ынак эвес, чүте дизе бисти долгандыр бо мыяк өртемчей дээрге ол шупту ынакшыл-дыр деп кайывыс-даа билбес. Чурттап эртип турарывыс мыяк бо чуртталга дээрге ынакшыл-дыр деп аан. Долгандыр бо бүгү мыяк дээрге ынакшыл-дыр деп аан. Кым-даа ол дугайында билбес, бистиң чурттап турарывыс мыяк бо бөмбүрзек дээрге-ле ынакшылдың бөмбүрзээ-дир деп кым-даа билбес-тир. Марта, мен сеңээ ынак-тыр мен.

Густав Мартаны куснактап алып, олар чыыра туттунчуп алган турар. Ол аразында телефонун тып алган Лора мобильдиг телефонун дамчыштыр долгап эгелээр.

ЛОРА (*телефоннажыр*). Алло, алло, алло. Дүрген дуза, дүрген дуза. Дузалап көрүңер! Мээң ашаам мында дыка коргунчуг бак чаңнап тур, аңаа дүрген дуза херек, дыка эзирик кижидир ийин. Чүнү, чүнү? Ийе, ийе, мен база дыка эзирик мен, оон чүү болду ынчаш? Мында шупту эзирик бис, шуптувуска дуза херек, бис дыка баксырап тур бис. Ылаңгыя мээң ашаамга, ол чүү адам аныяк херээжен-биле холбажы берген, аңаа эмчи дузазы херек. Алло? Алло? Трубказын салып кагдылар, доң баарлыг думчук-хараарлар! Эзириктерге дуза херекчок чүве бе? Мээң ашаам сээдеңней берди, аңаа дуза херек-тир, чүнү канчаайн? Өршээ Бурган, чүнү канчаайн? Өршээ Бурган, дузалап көр, камгалап көр, чүнү канчаайн? Дүрген дуза меңээ дузалавас-тыр! Чүнү канчаайн? Акымны арабтар өлүрүп каан мыяк бо өртемчейге чурттаан ажыым чүү боор?

ГУСТАВ. Өртемчей дээрге эндерик мыяк аразында эртине-дир, Лора. Сен ол чыдыг мыякче холуңну шенек чедир супкаш, ооң иштинде эртинени уштуп алып ужурулуг сен. Холуңну мыякче супкаш, эртинени уштуп ал, Лора.

ЛОРА. Сээдеңнеп каап-тыр сен, Густав.

ГУСТАВ. Чок деп бодуң безин тулган эки билир-ле болгай сен.

ЛОРА. Канчаар алдынып турарың-даа, чүнү чугаалап турарың-даа — кандыг-даа сээдеңнээшкинден дора чүве-дир.

ГУСТАВ. Мен сени Карл-биле хонуп турган деп билир мен, ол меңээ таптыг-ла бөгүн чугаалады.

Үзүктелишишкин. Лора арнын холдары-биле дулаптар. Густав биле Марта куснасктанчып алган турар.

ГУСТАВ. Ынчалза-даа мен сеңээ ам-даа ынак мен, Лора. Коргунчуг чүү-даа болбаан. Мен ону чурттап эртип шыдавас боор мен деп бодап турдум, ынчалза-даа мен Мартага дужа бергеш, ынакшыл дээрге сээң Карл-биле хонуп турганыңдан артык улуг чүве-дир деп билип кааптым, ынакшыл дээрге оон улуг бир-ле чүве-дир ийин, Лора. Ынакшыл дээрге сээң аас-кежиктиг болуксап чорууруң-дур, Лора. Бис шупту ону күзеп чоруур бис, чүге дизе бис шупту аас-кежик чок бис, ол аас-кежикти бис дилеп чоруур бис, аңаа болдунар шаа-биле дегилээр бис. Чаш төл мороженоеже көрүп каанда, аңаа ынак болур-ла болгай, Лора, ол база ынакшылдың хевири-дир, Лора. Ачаң база пиволаар аяанче көрүп турда, ол база ынакшылдың хевири-дир, Лора. Сен база Карл-биле хонуп туруңда — ол база ынакшылдың хевири турган, чүге дизе сен аас-кежиктиг болуксап турган сенн, Лора. Ам бо үеде могап турупкаш, чаныксап тура, сен база аас-кежиктиг болуксап турар сен, эргимим. Сен аас-кежиктиг болуксап турар сен, Лора, билдингир чүве ышкажыл. Чүгле харын ынакшыл мороженоеде-даа эвес, пивода-даа эвес, Карлда-даа эвес чүве-дир ийин, Лора.

ЛОРА. А чүде чүвел, Густав?

ГУСТАВ. Бо чавак өртемчейниң мыяаның аразындан ол эртинени эскерип көрүп каарында чүве-дир ийин, Лора.

Марта хенертен Густавтың куснаандан чылбыртып үне бергеш, дыка дүрген базымнар-биле чоруптар. Үзүктелишишкин. Густав биле Лора чоруп бар чыдар Мартаның соондан көрүп турар. Хенертен Марта чоруй барган кылажы-биле дедир эглип кээр.

МАРТА. Силерниң хыйма өг-бүлеңерге ынакшылдың кайгамчыктыг эртинези дээш четтирдим.

Марта холун черге дээрти аарак курлак чедир мөгөйгеш, дыка дүрген чоруптар. Густав Лораже көрнүп кээр. Лора Густавка чедип кээр.

ЛОРА. Чүнү чугаалаксап тур сен, шупту чүве мурнундаагызы дег артып каар, бис база улаштыр кады чурттаар бис бе?

ГУСТАВ. Чок, ам шупту чүве көңгүс өске болур, Лора. Бис кады ам-на езулуг аас-кежиктиг болур бис.

ЛОРА. Ам-на харын ынча деп турар кижидир сен ийин, Густав, эзирик болгаш аан, а даарта эртен, сергей бергеш, шупту чүвеге хамаарылгаң өске апаар-ла болгай.

ГУСТАВ. Мен ам кажан-даа сергевес мен, Лора.

ЛОРА. Ижип туруп бээриң ол бе?

ГУСТАВ. Чок, мен кажан-даа ишпес мен, ынчалза-даа кажан-даа сергевес мен.

*Лора Густавка чедип кээр, олар куснактанчыр.
Караңгылаашкын.*

Көргүзүг 2

Дүнеки кудумчу. Тротуар кыдыында Лаура турар. Ол анаа чаңгыс черде ол-бо кыдыынче чайганып турар. Ооң платъези дырыжып калган, бажының дүктери салбарарып калган, боду база эзирик хевээр. Матиас, Габриель, Рудольф база Макс кирип кээр. Олар кудумчулап буттарып арай деп көдүрүп кылаштап чоруур. Хенертен Матиас тура дүшкеш, Лаураже көөр.

МАКС. Автобузун чедип кээр деп бодап тур сен бе?

Лаура бажын көдүргөш, Максче көөр.

ЛАУРА. Мээң автобузум шуут чок.

МАКС. Ынчаарга чүнү манап турарың ол?

ЛАУРА. Чүнү-даа манавайн, анаа-ла мында тур мен, ол-ла-дыр. Дыка эзирип тур мен.

МАКС. Бис база дыка эзирик бис, бис мээң ада-иемниң вегетариан ресторанынга чордувус, ында дайнам безин эът чок, ынчангаш чырбайтыр ижип алдым.

ЛАУРА. Үш чыл кады чурттааным эр бөгүн өске херээжен-биле өгленип алды.

МАКС. Ынчап кээрге, хостуг ышкакжыл сен?

ЛАУРА. Хостуг мен.

МАКС. Ынчаар болза, мен сээң ашааң болуйн бе?

ЛАУРА. Ийе.

МАКС. Мээң кадайым боор сен бе?

ЛАУРА. Ийе, ам бо дораан-даа болза, ийе.

МАКС. Чүү диди, Рудольф, дыңнадыңар бе?

РУДОЛЬФ. Дыңнап тур мен. Арай-ла бис улаштыр чоруур болзувусса эки, чүге дизе бис удавас шылааш, черге олуруп алыр бис, а бир эвес мен олуруп алыр болзумза, шуут турбайн баар мен, ынчангаш дүрген, дүрген чанар херек.

МАКС. Мен душтуумга дужа бердим ышкакжыл, көрбейн турар улус силер бе? Сен, шынап-ла, мээң кадайым болур сен бе?

ЛАУРА. Ийе, ам бо дораан-даа болза деп чугааладым чоп.

МАКС. Ам бо дораан дээрге чүү дээни ол?

ЛАУРА. Ам бо дораан дээрге ам бо дораан болгаш шак бо маңаа дээни ол-дур.

МАКС. Эштерим, дыңнадыңар бе, чүү диди? Матиас?

МАТИАС. Мен-даа хей мен, аал.

РУДОЛЬФ. Мен база хей мен, мен чаныксап тур мен.

МАКС. Габриель, мени детки даан, чүнү-даа канчаарынга белен кыска мен чуртталгамда бир

дугаар дужа бердим. Мени дыңнап тур сен бе?

ГАБРИЕЛЬ. Дыңнап тур мен. Чогум мен бодаарымга болза, ол баштактанып турар хевирлиг, чанар-дыр че?

МАТИАС. Сен ону баштактанып турар деп бодап тур сен бе?

ГАБРИЕЛЬ. Ынча деп кончуг эки билип тур мен ийин.

МАТИАС. Сени бөгүн чүү манап турар ийик, утпа даан, Макс. Чалалга баар-ла болгай бис, шупту аан, аңаа баргаш катап база чырбайтыр ижер бис ам.

РУДОЛЬФ. Ии, коргунчуун!

МАКС. Сен аан, чүү, мени кыжырып турар кижиге сен бе, бо хамык чүве сеңээ хи-хи, ха-ха ышкаш-тыр бе, ыңдыг бе?

ЛАУРА. Чок, бо хамык чүве шупту ылап шын, мен сеңээ ынак мен.

МАКС. Ол чүү диди, Матиас, дыңнап тур сен бе? Ол меңээ ынак ышкажыл?

МАТИАС. Ол дээрге оюн-баштак-тыр, Макс, дүрген чанаалыңар че, оон башка бергедеп каар бис, ылаңгыя сен, Макс.

РУДОЛЬФ. Мен шылап эгеледим-даа ышкаш.

Рудольф черге олуруп алыр.

МАКС. Дыңнадың бе, мээң эжим Макс бо бүгүнү оюн-баштак деп тур сен, сен шынап-ла ойнап тур сен бе?

ЛАУРА. Эжиң Матиска бо дээрге кандыг-даа оюн-баштак эвес-тир деп дамчыт, мен сеңээ ынак мен.

МАКС. Ол сеңээ дамчыт диди, Матиас...

МАТИАС. Дыңнадым ийин.

РУДОЛЬФ. Мен база дыңнадым-на, арай-ла шылап калдым.

МАТИАС. Бо уругну эдертип ал че, дүрген чоруур-дур. Оон башка, бодап турарымга, мен база шаам төнүп эгеледи-даа ышкаш.

МАКС. Мен сени мээң бажыңымче чалап тур мен.

ЛАУРА. Бажыңыңче кирер бетинде, өгленип алыр ужурлуг бис.

МАКС. Мен сээң ашааң болур мен, арай-ла амдыбыңда болдунмас шээй, даартагы эртенге дээр манаптаалы, демги ол... чүү ийик аан?... ажыттына бээрге чедир. Бистиң хамык бадылгаларывыс бижип турар контора аан?

ГАБРИЕЛЬ. Ол контораның адын хүрээ дээр, а бистиң бадылгаларывысты дээрлерде бижип турар.

МАКС. Мен хүрээ дугайында чугаалавайн тур мен, мен даарта хүрээге өгленир деп бодавайн тур мен, бис ол демги ол кончуг контора аан, үен-даян саазыннар бээр аан, че, ону-даа чоор, ооң ат-сывын канчаар деп, ол ам дөмей-ле хааглыг болгай. Бажың бараалам че, баштайгы куда дүнүн эрттирип алгаш, даарта ол контораже баргаш, документилеривис дужааптар бис бе?

Сөзүм берип тур мен.

ГАБРИЕЛЬ. Сен ыңдыг сөс берип шыдавас сен, Макс, чүге дээрге сээң даарта кылыр херектериң өске, ону утпа.

МАКС. Даарта мээң контораже херээм бар, ынчангаш мен ынаар ооң-биле кады барыксап тур мен. Чүте дизе ол меңээ шын ынак чаңгыс-ла кижиге-дир, чүте дизе ол мээң шын ынак чаңгыс-ла кижим-дир.

ЛАУРА. Бир болза ам бо дораан өгленир бис, бир болза мен сээң-биле кайнаар-даа барбас мен.

МАКС. Дыңна даан, мен сээң-биле ам бо дораан шак бо маңаа-даа болза өгленип алыр кижиге-дир мен ийин, арай-ла демги ол контора хааглыг ышкажыл, хааглыг аан, билип тур сен бе, канчаптар улус бис?

ЛАУРА. Бир болза ам бо дораан шак бо маңаа өгленир бис, бир болза кажан-даа ашак-кадай апарбас бис, шилип ал.

МАКС. Ам бо дораан шак бо маңаа деп шилип албайн канчаар кижиге мен. Билдингир чүве ышкажыл! Ооң кадында даарта мээң өске-даа херектерим эңмежок болгай. Мен сеңээ, сээң

меңээ ынааң ышкаш ынак ышкажыл мен, ынчангаш бис өлүм бисти чаргыже дээр кады болур ужурулут бис. Ам бо дораан шак бо маңаа деп шилип албайн канчаар мен. Ам бо дораан шак бо маңаа өгленип алыбылы че, чүгле ону канчап кылыптар бис – айтырыг-ла ол?

ГАБРИЕЛЬ. Ол дээрге кандыг-даа айтырыг эвес-тир, чүте дизе силерде мен бар болгай мен. Мен силерни өглөп каар мен.

МАТИАС. Ол-ла-дыр, мен шылап калдым.

Матиас Рудольфтуң чанынга олуруп алгаш, ону куспактап алып, олар куспактанчып алган олурарлар.

МАКС. Сен канчап бисти өглээр кижиге сен, Габриель, лама башкы эвес сен, чүгле лама башкы бисти өглөп шыдаар-ла болгай?

ГАБРИЕЛЬ. Мээң кады-төрөөн акым лама кижиге, уттуптунуң бе? А бир-тээ мээң кады төрөөн акым лама болганда, мен силерни ам, маңаа-ла өглөп каап болур мен.

МАКС. Дыңнадың бе? Мээң эжим Габриель бисти өглөп каап болур-дур, ооң кады төрөөн акызы католик лама кижиге-дир ийин, ынчангаш ол бисти өглөп каап болур.

ЛАУРА. Ынчаар дамчыпас чүве-дир ийин.

МАКС. Чүү дамчыпас?

ЛАУРА. Акызындан дунмазынче.

МАКС. Чүү диди, дыңнадың бе, Габриель?

ГАБРИЕЛЬ. Меге чүве-дир. Ол – меге өөредиг тарадыкчызы кижиге-дир. Мен силерни өглөвөс мен, ол-ла хевээр бачыттыг, азы канчаар күзээр силер, ынчаар чурттаңар, мен-даа чаныштайн.

МАКС. Хей-ле ынча дидиң ийин, эргимим, сен ону хомудадыптың ышкажыл, ол өскээр боданы берип болур-ла болгай. Ол хире чөпшээрэжиң турда, бис база чөпшээрэжиң ужурулут бис, могап-шылай бербээнде аан. Ол чүве халдавырлыг аарыг ышкаш акызындан дунмазынче дамчыгыр чүве-дир ийин. Өг-бүлөшү шупту ламалар улус. Алышкылар-даа, угбашкылар-даа, ачазы-даа, авазы-даа, акызының кадайы база хамнагылаар кижиге. Чөпшээреш даан, эң-не эки аргавыс бо ышкажыл.

ЛАУРА. Че харын, ындыг-дыр, чөпшээрэжиң тур мен.

МАКС. Бис чөпшээрэжиң тур бис, Габриель, бисти өглөп каг че.

ГАБРИЕЛЬ. Силерге херечилер херек.

МАКС. Херечилеривис бар, олар бо-дур.

Макс черде куспактанчып алган олурар Матиас биле Рудольфче айтыр.

ГАБРИЕЛЬ. Назы-хар четкен улус бе?

МАКС. Оон-даа дора.

ГАБРИЕЛЬ. Че, ынчаарга, эгелээлиңер. Шупту бээр келиңер. Макс, Рудольф, шупту бээр келиңер.

РУДОЛЬФ. Чок, ажырбас, бис маңаа.

МАТИАС. Бис кайнаар-даа барбас бис, баштай силер чоруптарыңарга, сооңардан чеде бээр бис.

ГАБРИЕЛЬ. Бис кайнаар-даа баар дивейн, өгленир деп тур бис. Тодаргайлаарга, бистиң Макс аан, а силер өгленип турар оолдун, кыстың херечилери-дир силер.

РУДОЛЬФ. Байыр чедирип тур бис.

ГАБРИЕЛЬ. Амдыбызында элек-элек. Баштай бээр чедип келиңер.

МАТИАС. Ол дээрге шуут болдунмас чүве-дир, бети дизе, чоокку үеде.

ГАБРИЕЛЬ. Че харын че, бис боттарывыс чеде бээр болган-дыр бис. Оларже бараалыңар че, уругларым.

Габриель Аура биле Максты холдарындан чедип алгаш, оларны черде олурар Рудольф биле Матиастың чанынга эккеэр.

ГАБРИЕЛЬ. Бо-дур, маңаа туруп алыңар. Бо дээрге силерниң херечилериңер-дир, силерниң кырыңарда Бурган Башкы бар, а мурнуңарда мен, католик ламаның дуңмазы, Габриель тур мен. Езуга белен силер бе?

МАКС. Белен мен.

ЛАУРА. Мен аңаа ынак мен.

ГАБРИЕЛЬ. Кайгамчык-тыр, чаа. Эгелээлиңер. Максимилян, сен кадай кылдыр... Адың кым ийик?

ЛАУРА. Лаура.

Макс холун Лаураже сунар.

МАКС. Макс.

ЛАУРА. Лаура.

МАКС. Дыка өөрүп тур мен.

ЛАУРА. Меңээ база дыка аянныг-дыр.

Макс биле Лаура холдарын тутчуп мөндилежир.

ГАБРИЕЛЬ. Максимилян, сен кадай кылдыр Лаураны алыр деп чөпээрежир сен бе?

МАКС. Ийе.

ГАБРИЕЛЬ. А сен, Лаура, бодуңну Максимилианның холдарыңга бериптер деп чөпшээрежир сен бе?

ЛАУРА. Ийе. Мен аңаа ынак мен.

ГАБРИЕЛЬ. Католик лама акымның меңээ хайырлааны эрге-чагыргазы-биле силерни ашак-кадай деп чарлап тур мен. Аллилуйя. Сеңээ сөс, Максимилян, чүведен чугаала че.

МАКС. Эргимнерим, эш-өөрүм, мээң аныяк душтуум Сильвия!

ЛАУРА. Мен Лаура-дыр мен.

МАКС. Буруудатпа, ынча дээр деп турдум. Эргим ынаам Лаура. Эргим херечилерим, Матиас.

МАТИАС. Мен-даа хей мен.

МАКС. Рудольф.

РУДОЛЬФ. Мээң шаам төнүп калды.

МАКС. Габриель ада.

ГАБРИЕЛЬ. Бурган башкы сени өршээр-ле болзунам, чайык оглум Макс.

МАКС. Мен меңээ ынак херээженге бир дугаар душтум ышкажыл.

РУДОЛЬФ. А өгленир деп турган кадайың канчаарыл, Макс?

МАКС. Кандыг-даа өгленир деп турганым кадай ам чок, ам чүгле езулуг кадайым бар, бо-дур бо.

МАТИАС. Эр чүвени. Езулуг эрни.

МАКС. Акыларым, дуңмаларым, угбам, ок-ок — кадайым. Мен чогум чүү кижини мен аан? Мен дээрге католик ламавыс Габриельдин чугаалааны дег чайык Макс ышкажыл мен, мен дээрге кымга-даа херээ чок банкыда операция менеджери ышкажыл мен, ол-ла-дыр. Мен үжен беш харлыг мен, мээң бүгү чуртталгам дээрге төрүттүнгенимден эгелээш бо өйге чедир үргүлчүлөп келген чавак дүш-түр, ынаам Лаурага дужа бээримге чедир чуртталгамны удуп эртирип чораандыр мен.

ГАБРИЕЛЬ. Лаурага.

МАКС. Ынча дээрим ол-дур ийин харын. Херектиң ужуру болза аан, эргим ха-дуңма, мээң үе-чергем езулуг шын чүнү-даа сеткивейин турар чүве-дир ийин. Чүү-даа. Чүгле диренишкин биле сивиш, чүгле ажыл биле арага, ол куску кээр дыштаныышкыннар, ада-иеже аалдаашкыннар, янзы-бүрү темаларга хоп-чип, ынак эвес херээженнер. Чүте дизе бис харылзаавыс чидирип алган бис. Эң-не кол чүве-биле харылзааны аан. Үнген дөзүвүс-биле, ол чокта чуртталга чок чүвевис-биле. Бис шын чуртталга-биле харылзаавысты чидирип алган бис, мында бар шупту-ла чүвевистиң алыс дөзү болур езулуг шын чуртталга-биле. Бистиң бо-ла хамык хоойлуларывыс, бар-чок шупту негелделеривис, бистиң ол кончут хостуг чоруувус, шыдамыгывыс, бүдүнге

мелегей политикавыс, хүлээп ап турар дөгере-ле шиитпирлеривис, — олар шүптү шын чуртталгадан хоорук болуп турар-дыр. Бис ол бүгүнү кылырда, эң-не кол чүүл-биле харылзаавысты сеткивейн турар бис. Бис дээрге эң-не кол чүве чүл дээрзин безин билбес амытаннар ышкажыл бис. Эң-не кол чүве чүл дээрзин билбес бис, эң-не кол дээрге чүү деп чүвел, ол чүден тургустунганыл — билбес бис аан. Бистиң үргүлчү-ле маңаа чугаалажыр, үргүлчү-ле чедип алыр дээш оралдажып чоруурувус хосталга деп чүл. Кандыг хосталга? Хостуг болуксап тур силер бе? Чүден хостуг аан? Кымдан хостуг? Ол хосталга чүде чүвел? Харылзаавыс чидирип алганывыста, кандыг хосталга турар чүвел, а? Силерге чүнү чугаалап турарымны дыңнап тур силер бе?! А? Че, че, чүү деп харыылаар силер? А?!

ГАБРИЕЛЬ. Бир эвес мен католик лама акым ышкаш чүдүүр турган болзумза, хосталга Бурганда дээр ийик мен, арай-ла чүдүвес болганымда, черле билбес-тир мен, чүде хосталга чүвел?

МАКС. Чүге дизе сен харылзааң чидирип алган-дыр сен, эш.

РУДОЛЬФ. Ол-ла чүвени катаптап-ла турар кандай кижил бо? Чүү харылзаа аан, Макс?

МАКС. Бодуң харылзааң, мелегей.

РУДОЛЬФ. Чүү-биле харылзаа аан?

МАКС. Эң кол чүве-биле. Эң-не кол.

РУДОЛЬФ. Чүве чидирип алган болзувусса, ону даарта дилээр-дир че?!

МАТИАС. Ийе, ам арай чүнү-даа тып шыдавас шээй бис.

МАКС. Кым-даа чүнү-даа сеткивейн турар, чүнү-даа билбейн турар. Бистиң шүптүвус-биле мында чогум херек кырында чүү болуп турарын кым-даа билбес.

ГАБРИЕЛЬ. Чогум чүү болуп турар чүвел ынчаш?

МАКС. Эң кол чүвевисти чидирип алган-дыр бис.

ГАБРИЕЛЬ. А ол чүү чүвел — эң кол чүве, чугаалап көрөм, Макс?

МАКС. Та чүү дээр чүве, черле билбес-тир мен. Ол ам менде чок-тур ийин. Мен ону чидирип алган мен. Мен ооң-биле харылзаамны чидирип алдым. А харылзаа дээрге — эң-не кол чүве ышкажыл. Бир болза сенде харылзаа бар, бир болза бүгү чуртталгаң халас барганы ол. Мен кымга-даа ынак эвес мен, мен кымга-даа ынак чорбаан мен, чүгле ам, чүгле ам, ынаам...

Макс Лаураже көргөш, бир-ле чүве сактып чадап турар.

МАКС. Лаура. Чүгле ам, ынаам Лаурага дужа бергеш, чуртталгамда бир-ле дугаар аан, харылзаа дээрге бисте бар чаңгыс-ла шын чуртталга ол-дур, арткан бүгү чүве чиргилчиннер болгаш мыяк-тыр деп билип кааптым... Ынчангаш бис бо өртемчейге катап база ол харылзааны тывар ужурулут бис. А ол дээрге, бис ынак, ынак база катап ынак болур ужурулут бис дээни ол-дур. Ону мен силерге, Еврозвилелдинь хамаатызы, банкыда үжен беш харлыг операция менеджери чугаалап тур мен. Ол-дур!

Үзүктелишишкин.

ЛАУРА. Ии, мен ашаамга чоргаарланыр мен. Макс, мен сеңээ ынак мен, сен ышкаш алдарлыг кижиниң кадайы болуру дээрге меңээ улуг алдар-дыр.

МАКС. Шынап ынча деп бодап тур сен бе?

ЛАУРА. Ынчанмайн канчаар. Сээң ам чугаалаан сөстериң дыка чугула чүве-дир. Дыка чугула.

ГАБРИЕЛЬ. Ийе, дыка чугула чүве-дир, чөпшээрэжип тур мен.

РУДОЛЬФ. Буруулуг болдум, чүнү дээриңер ол?

ГАБРИЕЛЬ. Өртемчей дээрге ынакшыл-дыр деп тур бис, Рудольф.

РУДОЛЬФ. Ийе-ийе, ынчанмайн канчаар, дыка чугула чүве-дир.

МАТИАС. Катчып тур мен.

ЛАУРА. Эр биле херээжен кижиниң аразында амгы харылзааларывыс дээрге шүптү херекчок чүве-дир.

ГАБРИЕЛЬ. Сөстү душтук кыска берип тур бис.

ЛАУРА. Шүптү херекчок, шүптү меге чүве-дир. Сен аңаа өре чок сен, ол-даа сеңээ өре чок. Эр-

даа хостуг, хержээн-даа хостуг. Шүптү хостуг, кым-даа кымдан-даа хамаарышпас. А ол шынап-ла ыңдыг деп кым биске чугаалады? Ол ыңдыг эвес деп кым биске чугаалады?! Амгы сээдең бо ниитилел биске ыңдыг диди. А херек кырында ыңдыг эвес-ле болгай.

ГАБРИЕЛЬ. Бүрүнү-биле чөпшээрэжип тур мен, мында бир-ле чүве анаа эвес, орта эвес-тир.

РУДОЛЬФ. Катчып тур мен.

МАТИАС. Мен база силер-биле кады мен.

МАКС. Мен кадайымга чоргаарланыр мен.

ГАБРИЕЛЬ. Силерни өглээри меңээ улуг алдар-дыр.

МАКС. Лаура, уламчыла че.

ЛАУРА. Кандыг-даа хосталга чок чүве-дир ийин. Бодувустан өске кымдан-даа хамаарышпас бис деп, ол дээрге көңгүс көк меге-дир. Ол дээрге болза-даа коргунчуг меге-дир, бис аңаа бүзүрөп алгаш, ол мегеде боостая ажыр кире берген, ынчалдыр-ла чурттап, бо чер кырынга хостуг болур эргелеривис дээш демисежип чоруур бис. А хосталга болза сээң бодуңну бээриң-не болгай. Бир-ле кижини сен, бир-ле кижиге бараан болуп, ол бараалгаашкынга бүтү бодуң-биле чагыртырыңда. Хосталга сээң шилиир кандыг-даа арга чогуңда, салым-чолуңну шагда-ла баш бурунгаар шиитпирлеп каанында – ол-дур, хосталга. Сээң чүрээң кезээ мөңгедө бердинген, сен ооң ээзи эвес сен, ооң ээзи дээрге чүрээңниң езулуг ээзи-дир – хосталга ол-дур. Мээң чүрээм мээңи эвес. Ол-дур хосталга – мээң чүрээм мээңи эвези.

ГАБРИЕЛЬ. А кымны чүвөл?

МАКС. Мээң чүрээмниң ээзи – ынакшыл.

Лаура Макстың чанынга чедип кээр, олар изиг-изиг үр ошкажыр.

ГАБРИЕЛЬ. Католик лама акымның дамчытканы күжү-биле бо куда-дойну ыдыктыг деп чарлап тур мен.

РУДОЛЬФ. Ынчап кээрге, бис чанып болур ышкажыл бис?

МАТИАС. Мен-даа бо дораан чанар ужурулуг мен, оон башка шылааш өлүп каар мен.

РУДОЛЬФ. Бисти тургусчуп көр, Габриель акызы.

Габриель Рудольф биле Матиаска кылаштап келгеш, оларже холун сунар, Рудольф биле Макс Габриельдин холундан туттунупкаш, туруп кээрлер. Макс биле Лаура ошкаштышаан хевээр.

РУДОЛЬФ. Макс ыңдыг чараш кысты тептер деп кым-на бодаан боор.

МАТИАС. Максты ыңдыг чараш кыс тептер деп кым-на бодаан боор.

ГАБРИЕЛЬ. Бир шак болгаш адырлып сергээр олар ам.

РУДОЛЬФ. Мен-даа чаныштайн, эш-өөр, оон башка бөгүн Макстың кудазынче кээп шыдавак мен.

МАТИАС. Бөгүн Макс ийи дугаар өгленир.

РУДОЛЬФ. Чүгле шынап.

МАТИАС. Өске кижиле.

РУДОЛЬФ. Өршээзинде, ам база ижер! Мен бо дораан чанар ужурулуг мен. ГАБРИЕЛЬ. Эргим ха-дуңма, католик лама акымның меңээ дамчытканы күжү-биле бөгүнгү хөөрешти доозулган деп чарлап тур мен.

РУДОЛЬФ. А Макс?

МАТИАС. Ону маңаа кааптар бис, чыбыртым кыс-биле сөөлгү катап ошкажып алыр ыйнаан.

РУДОЛЬФ. Макстың кудазынга ужуражы бээр бис че.

МАТИАС. Ыңдыг-дыр, эрлер.

ГАБРИЕЛЬ. Че.

Матиас, Рудольф база Габриель чоруй баар. Макс биле Лаура ошкаштышаан.

Караңгылашкын.

Көргүзүг 3

Дүнеки кудумчу. Сандайда купсактанчып алгаш Магда биле Лоуренс олурад. Карл биле Линда кирип кээр, олар эртин бар чыдар, ынчалза-даа Карл тура дүшкеш, хая көрүнгөш, Лоуренс биле Магдага чүве чугаалаар.

КАРЛ. Чүү-даа бисти мегеден камгалап ап шыдавас. Бис шүптү мегечилер-дир бис.
ЛИНДА. Карл! Чүнү канчап турар кижиги сен, Карл?!

Лоуренс биле Линда Карлче кайган олурад.

КАРЛ. Ашпак бүрүзү-ле кадайын мегелеп чоруур — ол ам дүрүм апарган. Меге чок чаңгыс-даа өг-бүлө чок!

ЛИНДА. Карл, орталан! Бо канчап бардың?! Буруудатпайн көрүңер, мээң ашаам арай эзирип тур ийин.

ЛОУРЕНС. Бис база эзирик бис, ынчангаш ажырбас, анаа-анаа.

КАРЛ. Ашаа кадайын мегелээр, кадайы ашаан мегелээр, уруглары ада-иезин мегелээр, ада-иези уругларын, ажылчыннар даргаларын, политиктер соңгукчуларны, ламалар чүдүкчүлөрни, чүдүкчүлөр Бурганын мегелээр-дир. Чүглө чаңгыс Бурган кымны-даа мегелевес, чүте дизе аңаа ооң дугайында өскелерниң чүнү бодап турары шуут хамаанчок.

ЛИНДА. Карл, бо дораан сокса! Чанаалы че, өршээп көрөм.

Линда Карлдың холдарындан туткаш, аптаар деп турар, ынчалза-даа Карл ушта сон алгаш, дам-дам изигленир.

КАРЛ. Бурган бистиң ол дугайында чүнү бодап турарывыс хамаанчок, ынчангаш ол канчаар бар-дыр, ол-ла хевээр олчаан, а бис шүптү мегелеп турар бис! Чүте дизе бис шүптү канчаар барывыстан артык болуксап чоруур бис, улус мурнунга херек кырында кончут улус кылдыр көстүксээш, шүптү бот-боттарывысты мегелеп чоруур бис. Бис шүптү бот-боттарывысты мегелеп, шынап-ла чыыртым боор бис деп бодап чоруур бис. Шынап-ла, чыыртым бис деп бодап чоруур бис! Херек кырында кымны мегелеп турар улус бис, кымны?

ЛИНДА. Карл, дилеп тур мен, соксап көр! Кончууңну көрөм! Өршээп көрүңер, эзирик кижини.

ЛОУРЕНС. Анаа-анаа, ажырбас, кым ынчап барбас боор?!

КАРЛ. Ол-дур ийин харын! Кым ынчап барбас боор!

ЛИНДА. Карл, өршээп көрөм, дилеп тур мен...!

КАРЛ. Ол-дур ийин харын! Кым-даа ынчап баар чүве-дир ийин! Чүте дизе шүптү мегелеп турар-дыр!

ЛОУРЕНС. Я, сен шуут доктор Хаус ышкаш кижиги-дир сен, шаак.

Карл Лоуренс биле Магдага чедип келгеш, Магдага чугаалаар.

КАРЛ. Мен бо уруг-биле чугаалажып тур мен, сен бодаарыңга, сээң чаныңда бо кижиги, сен бодаарыңга, ол сени мегелевейн турар ышкаш-тыр бе? Мегелеп турар кижиги-дир ийин!

ЛОУРЕНС. Я, сен! Таваартап ал шүве.

ЛИНДА. Өршээп көрүңер, ону дыңнаваңар, угааны орта эвес тур мооң.

МАГДА. Ол мени мегелеп турар, билир мен. Мен база ону мегелеп турар мен. Мен билир мен, ол шын, бис шүптү мегележилп чоруур бис.

ЛОУРЕНС. Че, че, Магда, оода сен киришпейн көрөм.

МАГДА. Чугаалаксаан чүвезин чугаалаар ыйнаан, ону таварыштыр Бурган Башкы чугааланыры ол-дур.

КАРА. Шын-дыр! Мени дамчыштыр Бурган Башкы чугааланып тур, чүте дизе Бурган кезээде эзириктер таварыштыр өртемчей-биле чугаалажыр. Ам база Бурган мени дамчыштыр чугааланып тур, ол сеңээ таныжың оол сени мегелеп турар деп, бистиң шуптувустуң кадайларывысты мегелээривис дег сени мегелеп турар деп чугаалаксап тур.

ЛОУРЕНС. Эй, аал? Бодаарыңга, мен сени ам-даа шыдажыр ышкаш-тыр мен бе?!

МАГДА. Аксың хаап ал шүңме, Лоуренс. Бот дугайында бүгү шынны оода чаңгыс катап дыңнап алыр херек. Сен ону шыдажыр сен.

ЛИНДА. Ой, силер чазып тур силер, силер ону танывас силер, ол ам маңаа чүнү-даа чугаалап болур эвеспе.

КАРА. Чүнү-даа болза чугаалаай-ла мен, чүте дизе шын чугаалаар үе чедип келген-дир. Бурган силер-биле мени дамчыштыр чугаалажыр деп шиитпирлеп алгаш, силерге мону чугаалаар деп шиитпирлеп алган. Бис шупту кадайларывысты халбыйтыр мегелеп чоруур бис, а кадайлар ашактарын халбыйтыр мегелеп чоруур. Улут эвес-даа болза, бичиилеп, чугула чүүддерге эвес-даа бол, үүрмек чүүддерге. Мен кадайымга он ажыг катап өскерилген мен, шак бо херээженге аан. Шак бо өйге дээр мен аңаа чаңгыс-даа билимээн мен. А ам Бурган ооң карактарын ажыдып, мээң дугайымда шынны чугаалаар деп шиитпирлеп алган. Он катап аан, Линда, он катап өске кадайлар-биле хонган мен, ооң иштинде сээң эжиң Лора-биле база, ооң-биле база хонуп каапкан мен, шынап, бөгүн Густав ону билир апарды, а ам сен база билир сен, шын чугаалаар үе бо-ла-дыр, чедип келген.

Үзүктелишишкин. Линда сандайга олуруп алгаш, холдары-биле арнын дуглаптар.

ЛОУРЕНС. Я, сен, чүте ынчалдың? Кымга эки апарды ынчаш?

МАГДА. Меңээ. Меңээ эки апарды. Чүте дизе мен бо кезээ дургузунда ол дугайында бодап келдим. Чүте дизе мен бисче көргөш аан, Лоуренс, бистиң кады чуртталгавыс долдур меге болур деп көрүп тур мен, чүте дизе бис мегеден эгелээн бис, чүте дизе сен меңээ езулут ынак эвес сен, чүте дизе бистиң бо кудавыс-даа, ону бистиң канчаар эрттирип турарывыс-даа, - ол шупту мегедир, бо кижги шынын чугаалап тур, бис шупту бот-боттарывысты мегележил чоруур бис, чүгле чаңгыс Бурган Башкы мегелевес, ынчангаш Бурган бистиң дугайывыста хамык шынны шак бо чайык ашак дамчыштыр чугаалааны бо-дур.

ЛОУРЕНС. Сен мени сени мегелеп турар деп бодап тур сен бе, Магда? Мен сеңээ ынак кижигидир мен ийин.

МАГДА. Мени мегелевейн турар мен деп бодап турар болзуңза, бодуңну мегелеп турарың ол-дур.

ЛОУРЕНС. Чүте албан-биле ындыг деп бодап тур сен? Мен сеңээ шын ынак мен деп чүте бүзүревес кижги сен?

КАРА. Чүте дизе сен, ынакшыл деп чүл, билбес-тир сен.

ЛОУРЕНС. Мээң билир-билбезимни сен канчап билир кижги сен? Бисти шиидер чогуум кым сен сен? Сени маңаа чырбайтыр шааптайн бе, ол хамык суртаалчы хөңнүн безин ушта хадый бээр кылдыр?!

КАРА. Сен мени өлүрүп каап болур сен, ынчалза-даа ол дөмей-ле сени бодуңнуң мегелеп турарыңдан камгалап шыдавас.

МАГДА. Бо чайык ашак аргажок шын-дыр.

ЛОУРЕНС. Чүте ону шын чугаалап тур деп бодап тур сен?! Ол дээрге чырбайтыр ижил алгаш, үен-даян чүве эдип олурар хаван шээй, а сээң аңаа чөпшээрэжил турар чылдагааның болза, ооң чугаазы сээң касканнап турар муңгаралың-биле хөөннежил турар боорга, бодуңну улам кээргээр дээш, ону улам хөөдүп тур сен. Мен чүте силерни дыңнаар кижги мен, силер дээрге боттарыңарны муңгаралыңарга, аас-кежик чогуңарга, бүдүн өртемчей меге-биле долган дээрзинге сагыш ханып алыр дээш, боттарыңарны чүшкүрүп-ле чоруур улус ышкажыл силер. Силерниң бо хамык чугаалажып турар чүвелериңер дээрге шупту мыяк-тыр. Бо дээрге

силерниң боттарыңарны кээргээр сагыжыңар ышкажыл. Силер боттарыңарны кээргеп, чедеп-четпестериңер дээш ыглап-сыктап алыксап чоруур силер, силер, сээдең европейжилер бис дег, боттарыңарның коргуушкуннарыңарга алзып, оларны долгандыр кижилерже үндүрер деп кызып чоруур силер. Силер, демги ол режиссер Ларс Фон Триер ышкаш, кижилерниң коргуушкуннарыңа болгаш бодун кээргээр сеткилинге ат-алдарны-даа, акша-төгерикти-даа ажылдап ап чоруур силер. Ол дээрге-ле эң-не кол меге ол-дур – бодунуң чүрөөн мегелээри аан. Бодуңарның чүрөөңерни мегелексеп, аңаа сен дээрге мыяк-тыр сен деп билиндирер деп күзеп чоруур силер. Чүге аан, чүге? Бистиң чүрөөвис дээрге кандыг-даа мыяк эвес-тир, ол ыглап-сыктап, хыйыңайнып-даа турбас. Ол дээрге бис ыглап-сыктап турарывыс ол-дур. Ол дээрге бистиң кандыг кончут багай улус боор бис дээн төнмөс-батпас хомудалдарывыс-тыр. Ол дугайында шиилер тургузуп, кинолар тырттырып, оларны көрүп алгаш, улам баксырап чоруур бис. Ынак болурунуң орнунга бис ынакшыл чок деп хыйыңайнып, сайзыраарының орнунга боттарывысты чүнү-даа өскертири болдунмас деп мегелеп-ле чоруур бис. Чүү дээш мен бодумну үргүлчү мыякка бораар ужурлуг кижини мен? Бо мыяктан уштунуксап чоруур улус болзувусса, чүге бис даады-ла ону бажывыс кырынче төгөр улус бис?! Кижилер дээрге мыяк эвес-тир, Магда, кижилер «бис мыяк-тыр бис» деп боттары ынча деп бодап чоруур чүве-дир ийин. Бо кижини дыңнава, ол шынны суравайн чоруур кижини-дир, ол анаа кадайының мурнунга буруузун чавырылдырар дээш ынчап турары ол-дур. Ол боду бодун багай мен, кошкак мен деп агартынып-ла чоруур, херек кырында аңаа ындыг болурга эки болуп турары ол ышкажыл, олла-дыр-ла. Мен сеңээ кажан-даа өскерилбес мен деп сөзүм берип шыдавас мен, Магда, ынчалза-даа мен сеңээ сөзүм берип тур мен, мен бодумнуң чуртталгамны өскерттир дээш, эки болур дээш кызар мен, мен сени болгаш бистиң ынакшылывысты камнап өөренир мен. А арткан бүгү-ле чүве дээрге дымаа-чараалыг ыы-сыы биле бистиң европейжи мыяавыс-тыр. Бажывысче куттунуп алгаш, мыякта бис деп таалаарывыс европейжи мыяавыс аан. Ол-ла-дыр.

Үзүктелишишкин.

ЛИНДА. Сени үүрмек чүүлдерге мегелеп чорзүмза-даа, Карл, сени чаңгыс-даа улуг мегелевээн мен, ылаңгыя чаңгыс-даа өскерилбээн мен, чүге дизе мен сеңээ ынак мен, Карл.
КАРЛ. Ам канчаар кижини мен ынчаш, Линда, бодум бодумга чыдыг мыяк ышкаш-тыр мен?
ЛОУРЕНС. Ам канчаар бе, Карл? Алзып чоруур муңгаралың дээш Бургандан өршээл дилээр. Кижиде эң-не ыдык чүвени чүдөредип, Бурганның чаяалгазы – бисче хирлиг холуңу көдүрүпкениң дээш өршээлден диле. Бис дээрге Бурганның чаяалгазы-дыр бис, бисти хир-чамга, мыякка булгаан ажык чок. Бурууң миннип, бургандан өршээлден диле, канчап билир, Бурган бодунуң энереги-биле сени, чайык мелегейни, өршээп каар чадавас. Чогум бир чүвеге хөлүн часпайн бардың, Карл, бурган эзириктер дамчыштыр өртемчей-биле чугаалажып турар дээрзинге чөпшээрер мен, тала. Ам бо өйде ол мени таварыштыр силер-биле чугаалажып тур, чүге дизе мен мыяк эзирик болгаш, сергеп чадап тур мен. Бурган мени дамчыштыр мону силерге чугаалаксап тур. Кым-даа сидиктевезин. Шак мону Бурган башкы силерге мени таварыштыр чугаалап тур. Кым-даа сидиктевезин – ооң сөстери бо-дур! Сидиктевеңер – Бурганның кол сөзү ол-дур. Оон ылаңнаваңар! А холга туттунушкаш, шуптувустуң дүжүп өлүр деп барганывыс угаан-сарыылдыг бо бүгү мыяктан уштунуңар. Чигирге чыпшынган арылар дег амданныг-чаагай муңгаралдан ужаларыңар адырыңар. Ол хамык муңгарал дээрге шупту көк меге чүвелер-дир. Ынак болуңар, күштүг болуңар, боттарыңарны өскертиңер, ынчан долгандыр өртемчей база өскерлип эгелээр, кайы хире шыдаар силер, ол хире шынчы чурттаңар, чүдөн-даа сидиктевеңер. Мен ышкаш болуңар деп, Бурган биске чугаалап тур. Кажан-даа сидиктевес болгаш сула салдынмас, бистиң ыы-сыывысты болгаш муңгаралывысты тогбайн, хүнден хүнге бо өртемчейни тудуп турар Бурган ышкаш чыгыртым болуңар, муңгарал дээрге бодунуң төртүү-биле ойнаары ол ышкажыл. Силгиттинерин соксадыңар – деп, Бурган чугаалап тур, – бодуңардан өске кижилерге ынак болур үе келген-дир.

Үзүктелишишкин.

МАГДА. Лоуренс, мен мелегей эшпи-дир мен. Өршээп көр. Сен дыка чыбыртым-дыр сен.
 ЛОУРЕНС. Кандыг-даа чыбыртым эвес кижиге мен, херекчок чүвөлөр-дир ол. Мен анаа сени чидириксевейн тур мен, чүте дизе мен сеңээ ынак мен.

Магда биле Лоуренс бот-боттарыныче кылаштажып келгеш, ошказы бээр. Карл сандайга, Линданың чанынга олуруп аар.

КАРЛ. А мен чүнү канчаар мен ам, Линда?

ЛИНДА. А сен, Карл, чангаш, удуур болзунза эки. Даарта оттуп келгеш, сергек угаан-биле шупту чүвени сайгарыптар бис.

КАРЛ. Бодаарыңга, бисте хамык чүвени эгидип алыр арга бар ышкаш-тыр бе?

ЛИНДА. Бодаарымга, чүве-даа эгиткен херээ чок боор, Карл. Бодаарымга, шупту чүвени катап эгелээрин оралдажыр болза эки хевирлиг. Чүгле бо удаада меге чокка аан, Карл.

КАРЛ. Мегелевейн барып шыдаар иргиге мен бе, билбес мен, мен бүтү назынымда банк системазынга ажылдап келдим ышказыл?

ЛИНДА. Херекчок чүве-дир, Карл, мегелевези белен. Чүгле бодун кандыг бар-дыр сен, оон кортпас херек.

КАРЛ. Коргунчуун.

Лоуренс Карл биле Линдаже көрнүп кээр.

ЛОУРЕНС. Сидиктевеңер — деп, Бурган чугаалап тур. Кол-ла чүве сидиктевеңер.

ЛИНДА. Бо аныяк оолдун чугаалап турары ышкаш кылыр болзувусса эки хевирлиг.

Лоуренс Магданың холундан чедип алыр, олар барып сандайга Карл биле Линданың чанынга олуруп аарлар.

ЛОУРЕНС. Ону мен чугаалавмын тур мен, а Бурган чугаалап тур, чүте дизе Бурган кезээде бо өртемчей-биле эзириктер дамчыштыр чугаалажыр. Бурганның угаанында чүү бар-дыр, эзирик кижиге ону чугаалаар. А Бурган эзирик чалчазын дамчыштыр бистиң шуптувуска мынча деп тур — сидиктевеңер.

МАГДА. Сидиктевеңер.

ЛИНДА. Катчып тур мен. Сидиктевеңер.

КАРЛ. Сидиктевеңер деп чугаалаары белен-дир. А сидиктевес дизе чүнү канчаар чүвел?

Сидиктевес дизе, канчаар чурттаар чүвел? Сидиктевес дизе, чүнү канчаар чүвел? А?

ЛОУРЕНС. Сидиктевес, ол-ла-дыр.

Карл, Линда, Лоуренс биле Магда сандайда олуруп.

Караңгылаашкын.

Көргүзүт 4

Даңгаар эртен. Бичии тендирбишаан, кудумчуда Марк кылаштап чоруур, аңаа уткуштур, база-ла бичии тендирбишаан, Роза кел чыдар. Бот-боттарыны көрүп кааш, олар доктаай бээрлер.

МАРК. Тур. Кижиге бүрүзүнүн үези төнер четкен. Мегележири болзун. Бээр ужурулуг чүвең берипкеш, бо өртемчейден кезээ мөңгеден сыйт деп кал.

РОЗА. Ийе, ийе, ийе! Сээң чугаалап турар чүвең дыка солун чүве-дир! Дыка солун аан! Сенде бар бүтү чүвең шупту улуска беривит, ооң соонда бо өртемчейден кезээ мөңгеден сыйт деп кал.

МАРК. Шупту чүвени бербээн шаавыста маңаа турар бис, шупту чүвени бербээн шаавыста, бисти моон салбас, билип көр даан. Ынчангаш шупту чүвени, шупту чүвени эгезинден төнчүзүңгө чедир бээр херек, ынчан сени салыптар, ынчан бар, хостуг сен.

РОЗА. Ии, авай-авай, ии, авай-авай! Чугаалап турар чүвөң чыырттым-дыр! Мен база ону чоокта чаа билип кааптым. Кандыг кончуг чыырттым чүвөл! Адың кымыл, я?

МАРК. Кинофестивальдың директору Марк Гардениц-тир мен, а сени кым дээрил?

РОЗА. Роза дээр, балерина мен. Ол дугайында чүглө бөгүн бодап эгелээн-дир мен, солунун. Шупту чүвени бээр.

МАРК. Шупту чүвени. Шупту чүвени бербээн шаавыста, маңаа турар бис. Шупту. Бурган дээрге мафия баштыңчызы-дыр, бис ооң ашказын оорлапкан бис. Мафияның баштыңчызы Бурган бисти чыдыг туалетке дуглап алгаш, шупту чүвени эгитпээн шааңарда үндүрбес мен деп турар. Бисте бар-ла шупту чүвени, бистиң ооң алган шупту чүвевисти, ооң биске бергени шупту чүвени бээр ужурлуг бис, доозазын эгезинден төнчүзүңгө чедир. Чүглө ынчан хосталыр бис. Мен ону чүглө бөгүн билип кааптым, фестивалымга бир туураан иран кино үезинде. Туураан-на иран кино!

РОЗА. Мен база ону көрдүм, мен база ону көрдүм, мен база ону көрдүм. Мээң шыдаарымдан хөйүнү кым-даа негеп шыдавас, ынчангаш аксыңар хаап алыңар, дээрги шииткекчи.

МАРК. Өлүм чок чүвө-дир ийн, чараш Гульбахар.

РОЗА. Ынакшылдан бисти кым-даа камгалап ап шыдавас.

МАРК. Сен мээң чүвемни меңээ бээр ужурлуг сен, Джамшид, ынчан мен сээң аймааңның бүгүн адырыптар мен, ажы-төлүң хостуг улус бооп төрүттүнер.

РОЗА. Ону чугаалап турарың дээрге-ле чайык-тыр! Шуут угжок-тур! Угжок-тур! Сөс чок-тур! Сээңи эвес чүвелерни шуптузун дедир бээр. Сөс чок-тур!

МАРК. Чүтө дизе мында бистиң чүвүс-даа чок, чүвениң ужуру ында чүвө-дир ийин, билип тур сен бе? Мында бистиң чүвүс-даа чок чүвө-дир ийин, билип тур сен бе?

РОЗА. Чыырттым сен! Шуут сээдең сен! Эң-не чайык кижидир сен! Сээң чугаалап турар чүвөң, шынап-ла, чыырттым-дыр, өске чүвелер ооң чанынга анаа мыяк апаар-дыр.

МАРК. Чүтө дизе бис шупту, бис шупту, бис шупту чүглө алырдан башка билир чүвевис чок, ынчангаш ыглап чоруур ужурувус ол. Чүглө алыр болгаш, ыглажып чоруур бис. Ынчангаштың-на бо хамык холокост болуп турар чүвө-дир ийин. Ынчангаштың-на Иракта ол хамык үен-даян чүвө болуп турар чүвө-дир ийин, чүтө дизе бис чүглө ап билир, ап билир бис. Ол кончуг садыг-саарылавысты-ла аайлап-ла, ону-ла аайлап-ла турар бис аан. Чүглө алыр-дыр бис, ол-ла. Ынчангаш бо хөй мыяк аразында улус-тур бис ийин – чүтө дизе бисти мында шак бо октаргаңның мафиязының баштыңчызы Бурган Башкы тудуп турар.

РОЗА. Октаргайның мафиязы дээрге чыырттым-дыр! Сен дээрге шуут кымдан-даа артык чайык кижидир сен! Кымдан-даа артык-тыр сен!

МАРК. Бо бүгү мээңи эвес, ону билип тур сен бе? Менде бар бо-ла бүгү чүвө мээңи эвес, - олар мээңи эвес, мен оларны дедир бээр ужурлуг мен, билип тур сен бе, бээр аан?! Шуптузун бээр! Бо костюмну база, бо мага-ботту база, иштимде бо чагны база, банкыда акшамны база, бажыңымны база, ажы-төлүмнү база, боттанмаан күзелдеримни база, кыска аксым-кежиин база, менде бар шупту мыякты база, дөрт ай болгаш мени өлүрүп каар аарыг ракты база – ол бүгү шупту мээңи эвес-тир! Мен ол бүгүнү төрүттүнүп келгеш чээп алган мен, а ам ону дедир эгидер ужурлуг мен. Бис мында шупту чурттавышаан, бисте бар бүгү-ле чүвө бистии деп бодап чоруур бис, оон-даа, оон-даа хөңнү күзөп чоруур бис, ынчангаш ам-даа ап-ла, ап-ла турар бис. Садыг-саарылга кылып, албан-дужаал кылып турар бис, а херек кырында ол дээрге чүглө чээли ышкакжыл. Ол дээрге чүглө чээли-дир. Бис шупту ону эгидер ужурлуг бис, сөөлгү көпеекке чедир, ооң кырындан бо үе иштинде чыглы берген хуузун база. Бо үе иштинде хуулар эңдерли берген! Үзе санашкаш, шупту-шупту чүвени эгитпээн шаавыста, октаргай мафиязының баштыңчызы бисти хирлиг туалеттен үндүрбес. Бистиң киржип турарыбыс шын октаргай саарылавы о-дур ийин.

РОЗА. Чайык-тыр сен аа! Мындыг чүвени кымдан-даа кажан-даа дыңнавайн чораан-дыр мен, сен дээрге мээң билирим эрлерниң эң-не чыырттым-дыр сен, а мен үен-даян херекчок чүвө

эдер дыка хөй эрлерни билир мен. А сен шынап-ла мээң иштимде бар чүвени чугаалап тур сен, сен, сактырга-ла, мээң бодалдарымны үндүр чугаалап турар хевирлиг сен. Сен дээрге чедип келгеш, бо бүгүнү меңээ чугаалазын деп манап чорааным езулуг кижидир сен. Кай сен, шынап-ла, рактыг кижидир сен бе, я?

МАРК. Рак дээрге херекчок чүведир. Канчаар өлүрүм хамаан эвес, кол-ла чүве — бээри. А мен бо назыным иштинде дыка хөйнү алдым, бо назыным иштинде дыка хөй мыяктыг апарган мен, шак ол чээлини төлээри безин меңээ дыка берге апаар кылдыр ол хире хөй мыяктыг апарган мен. Ынчангаш мен ам-даа ол туалетте хевээр мен, а октаргай мафиязының баштыңчызы мээң аңаа шупту чүвени хуулары-биле кады эгидеримни ам-даа манап турар. Арай-ла харын, хевири, менде ол бүгүнү эгидер күш-даа артпаан хире. Мен бо хамык мыякта шуут чыпшынып калган-дыр мен. Мээң бо чыпшынып калганым ылчыргай бо хырбадан адырлып ап шыдавас хевирлиг мен. Шупту чүвени эгидери амыр эвес. Алыры белен, а бээри шыдажыр арга чок берге. Анаа бээри шыдажыр арга чок берге. Бээр кижидир эвээш, чүте диге берип эгелээр болзуңза, оон хенертен-не шупту чүвени база бээр херек-тир деп билип каар сен.

РОЗА. Мен шупту чүвени бериксеп тур мен. Мен шынап-ла шупту чүвени бериксеп тур мен, чүте диге ол бүгү меңээ дээпти, меңээ шуут дээп алды ийин, ынчангаш бо бүгүнү, аргалыг-ла болза, дүрген, бериксеп тур мен.

МАРК. Адың кымбыл?

РОЗА. Роза.

МАРК. Бээри дыка берге, Роза. Чүте диге бодун бээр херек. Ол дээрге-ле канчангаш-даа чөпшээрэжиксезең эң кол берге ол-дур. Кым-даа бодун боду бериксесес, бистиң ниити эң кол бергевис ол.

РОЗА. Мен шупту чүвени бериксеп тур мен, мен шупту чүвени дыка бериксеп тур мен. Ону канчаар кылыптайн, Марк? Чыгыртым ийик сен чоп аан, меңээ дузалап көрөм? Мен бериксеп тур мен, мени өөредип каап көр.

МАРК. Балерина ийик сен бе?

РОЗА. Ынча деп база болур, Марк.

МАРК. Сен балерина мен дидиң чоп, Роза, ол шын бе?

РОЗА. Чок, ыңдыг эвес, Марк. Мен сени мегелептим. Мен чаңган эшпи-дир мен, кыйгыртып алыр чаңган эшпи-дир мен, ол-ла даан.

МАРК. Сен ам чаа бериптиң, Роза. Көңгүс чаа-ла бериптиң ышкажыл, Роза. Мооң мурнунда ап алганың балеринаны ам чаа бериптиң. Билдиң бе? Бо бүгү канчаар тургустунган-дыр, билдиң бе, Роза? Балерина мен деп, сен мени мегелепкен сен, ынчап кээрге ол балеринаны ап алган сен аан, билдиң бе? Сен ол балеринаны Бургандан чээп алган сен, билип тур сен бе? Сен мээң мурнумга балерина болуксааш, Бургандан ону чээп алган сен. А ам ону эгидип бердиң. Эгидер-эгидерде хуузу-биле эгиткен сен, чүте диге сээң хууң — мени мегелепкениң дээш, чаңган болганың дээш ыятканың ол-дур ийин. Сен чаңган-дыр сен, Роза. Сен балеринаны хуузу-биле кады берипкен сен, ам сеңээ бо-ла хамык алганың шупту чүвени эгидериң херек.

РОЗА. Оон өске чүнү алган кижидир мен, арай-ла билбес-тир мен, Марк?

МАРК. Сен шупту чүвени алган сен, Роза, бүгү чуртталганың. Бо-ла хамык чүве дөгерези дээрге-ле сээң эртенден кежээге чедир кылып турарың меге ышкажыл. Ажылыңда кылып турарың шупту мегени сен ап алган сен. Сени сип турда, таалаан кижидир бооп алгырар-ла болгай сен, Роза, а херек кырында ыңдыг эвес-ле болгай, Роза, сен анаа мегеленип турар сен, шупту чаңганнар таалаан улус бооп мегеленип турар, мен билир мен. Сен база, Роза. Сен клиенттиңни мегелеп турар сен, ынчап кээрге, ап турар-дыр сен, Роза. Мегелеп турар болзуңза, чээли ап турарың ол-дур ийин, Роза. Мегелеп тура — ап турар сен, мегең миннип тура — берип турар сен. Шупту чүвени эгидер херек чүведир ийин, Роза, чыпшыңчак ары-чигирлиг савада сээктер ышкаш борашканыбыс бо-ла хамык, шупту мегени бээр херек.

РОЗА. Мен үргүлчү мегелээр-дир мен, Марк.

МАРК. Бис үргүлчү мегелээр болгаш, мыякта улус-тур бис ийин харын.

РОЗА. Арай-ла мен мегелевезинден коргар-дыр мен, мегелевес болзумза коргар мен, Марк.

Мегелевес болзумза, бо коргунчуг өртемчейге мен чурттап-даа шыдавас мен, Марк.

МАРК. Бис шүптү ынча деп бодап чоруур улус-тур бис ийин, Роза, ынчангаш шүптү мыякта бис аан.

РОЗА. А Билл Гейтс мыякта эвес-тир, Марк.

МАРК. Ол оон-даа артык коргунчуг мыякта бооп чадавас, Роза.

РОЗА. Ынчалза-даа ол менден өске мыякта боор оң, Марк.

МАРК. Мыякты деңнээри берге, Роза. Бодаарымга, кандыг-даа мыяк — мыяк-даа ышкаш.

РОЗА. Оода чаңгыс мыякта эвес кижги бар чүве бе, Марк? Кандыг кижги мыякта эвес чүвел ынчаш?

МАРК. Бодунуң шүптү мыяан берипкен кижги.

РОЗА. А кым бодунуң шүптү мыяан берипкен чүвел ынчаш, кым?

МАРК. Кым билир ону, Роза? Чижээ, Иисус Христос-тур.

РОЗА. Шүүт кайгамчык сен, Марк! Тулган-на чижек-тир. Иисус Христос! Чыбыртым-дыр, Марк!

Иисус Христос деп, өзээнче чугааладың, Марк. А мен аан, мен, мен канчаар кижги мен?!

МАРК. Менче чоокшулап кел, Роза. Бээр кел кай.

Роза Марктын чанынга чедип кээр.

МАРК. Бүгү-ле сеткилиң-биле, кайы хире шыдаар-дыр сен, мени ынчаар куспактап ал, Роза.

Роза Маркче чигзинип көөр.

МАРК. Че, мени куспактап ал, дыңзыдыр, кайы хире шыдаар сен, чүге тур сен?

РОЗА. А сен мени мегелевес сен бе, Марк?

МАРК. Мээң өкпем рактыг, Роза, мен ам кымны-даа мегелевес мен.

Роза Маркты куспактап алып, олче бүгү боду-биле чыбырлыр. Марк база Розаны куспактап алып.

МАРК. Охаай, охаай, Роза, ам-даа, ам-даа чыбра чыпшын, чүге дизе мен сени күзеп тур мен.

Роза ушта чүткүп оралдажыр, ынчалза-даа Марк ону салбас.

РОЗА. Сал! Мени мегелептер боор сен деп бодадым-даа, сени чорбас чүве деп бодадым-даа!

МАРК. Адыр, адыр, мен кандыг-даа чорбас чүве эвес-тир мен, Роза, адыр даан! Мен ам сеңээ шүптү чүвени бериптер мен, сенден алганым шүптү чүвени төндүр бээрим ол-дур. Менче ам-даа күштүг чыбырлы даан, бүгү мага-бодуң-биле меңээ өгөн, мен ам сеңээ шүптү чүвени бериптер мен, мени сеткип тур сен бе, мен ам сеңээ шүптү чүвени бериптер мен, шүптү чүвени.

Роза ушта чүткүүр, Марк салбас.

РОЗА. Сен менден чүү-даа албаан сен, меңээ сенден чүү-даа херекчок, сал, алгырар мен, сал.

МАРК. Мен сенден шүптү чүвени алдым, Роза, шүптү чүвени! Сээң бүгү чуртталгаңны. Бүгү чаш назыныңны, бүгү-ле чогуваан салымыңны. Чүге дизе мен эшти күзеп тур мен, Роза, чүге дизе мен бүгү чуртталгам иштинде өске эшпилер күзээр-дир мен, Роза. Мен бүгү чуртталгам иштинде сен ышкаш эшпилер күзээр-дир мен, Роза, ынчангаш сен чаңган апарганың ол-дур, Роза, чүге дизе мен база мен ышкаш чорбас чүвелер, сени күзеп чоруур бис. Чүге дизе сен биске бодуну бараалгадып болур сен, ынчангаш чаңган эшти апарган сен, Роза, чүге дизе сеңээ бодуну бараалгадып берип болуруң мен бар мен, мен ышкаш эрлер база бар, Роза. Чүге дизе бис сени күзеп турар бис. Чүге дизе сен меңээ дээш чаңган апарган сен, Роза. Мен сээң анаа чуртталгаңны ап алган мен, чүге дизе меңээ сигиш херек турган, ол-ла-дыр. Ам ол бүгүнү сеңээ

бериптер мен, Роза. Менче күштүг чыбырыл, мен ам сеңээ шупту чүвени бериптер мен, сенден алганым шупту чүвени бериптер мен. Мен херек кырында кым деп мен, билир сен бе? Мен дээрге чорбас эр-дир мен! Мен бүгү чуртталгамда ап келдим, мени долгандыр эшпилерден ап келдим, мен бүгү чуртталгам иштинде ап келдим, ол хирезинде орнунга чүнү-даа бербейн чордум.

РОЗА. Мен ону дыңнаксавайн тур мен, өшкү, мени сал, өшкү!

МАРК. Мен чорбас эр-дир мен, мен чүгле эшпилерден алыр, оларга чүнү-даа бербес-тир мен. Кажан-даа. Кажан-даа чүнү-даа бербес-тир мен. А ам шупту чүвени бээр үе чедип келди, Роза.

Роза ушта чүткүүр, ынчалза-даа ооң шаа төнүн каан болгаш, чадап каар. Роза ыглай бергеш, човууртаар.

РОЗА. Салып көрөм, дилеп тур мен, өршээп көр, сал.

МАРК. Мен ам сеңээ шупту чүвени бериптер мен, Роза, шупту чүвени.

РОЗА. Мен ону шуут күзевейн тур мен, мен ам ону шыдавас-даа мен, салам че, өршээп көрөм, салыбыдам.

МАРК. Шупту чүвени бериптер мен, Роза, шупту чүвени бериптер мен.

РОЗА. Чүнү меңээ бээр сен сен, чавак чүве? Чүнү меңээ берип шыдаар сен сен? Мени сал, дилеп тур мен, сал, өршээп көрөм, меңээ мээң чуртталгам берип көр.

МАРК. Ма!!!

Марк холдарын салыптарга, Роза черже кээп дүжер. Марк тынын чадап, агаарны харамдыгын ажырын эгелээр. Ол орталанып кээр.

МАРК. Мен сеңээ шупту чүвени бериптим, Роза. Сенден болгаш сен ышкаш кижилерден бо чыдар иштинде ап келгеним шупту чүвени. Мен силерге шупту чүвени берипкен мен, шупту чүвени эгидип бердим. Ам арткан өске бүгү-ле мыяамны үлеп чоруур үем келди, байырлыг.

Марк, тендирбишаан, кудумчулап чорунтар. Роза чоруп бар чыдар Марктын соондан көрүп турар.

РОЗА. Эй, Марк?

Марк хая көрнүп кээр.

МАРК. Чүнү?

РОЗА. Сен Иисус Христос сен бе?

МАРК. Ийе.

КӨЖЕГЕ